Päewaleht

Tänast lehte 8 külge

PÜHAPÄEVAL HINNATA KAASANDED
PILKE- JA NALJALEHT „KRATT" JA KUNSTI ERILISA „KUNST JA KIRJANDUS"

Toimetus ja talitus: Pikk tän. 2. Kontor avatud 9—5. Ärijuhatuse kõnetunnid 9—11 Aadress: „Päevaleht" Tallinn, postkast 433.

Telefonid: Keskjaama väljakutse nr. 428-83 igal tööpäeval kella 8—15. Kella 15-nest alates kuni kella 8-ni teisel hommikul ja pühapäeviti on kasutada järgmised numbrid: nr. 428-84 lehe kontor, ukschoidja ja Pika t. raamatukauplus; nr 428-85 lehe ekspeditsioon; nr. 428-86 trükikoja kontor; nr. 428-87 peatoimetaja Tammer; nr. 428-88 toimetuse kaugekõned ja nr. 428-89 ärijuhatus. Pärnu m. ja Suur Karja tän. nurgal asetseva raamatukauplus tel. nr 446-11 ja 479-25.

Peatoimetaja H. TAMMER

Üksik number 6 sent
Jimub 7 korda nädal
TELLIMISHINNAD:

1 kuu postiga 1 kroon 50 senti.	1 kuu postita 1
2 kuud „ 3 „ — „	2 kuud „
3 kuud „ 3 „ 70 „	3 kuud „
Üle 3 kuu korraga tellides iga järgneva kuu eest 1 kr. 20 s.	Üle 3 kuu kor järgneva kuu
Välismaale 4 kr. kuus.	Aadressi m

Kuulutuste hinnad: kuulutuste küljel 6 senti, tek teksti sees 15 senti ja tekstis teksti kirjaga 18 laiuses. Kohaotsimise kuulutused kuni Kr. 3,—

Kuulutuste koha valikut ei kindlustat
Kuulutusi võetakse vastu lehe jooksvasse numbrisse i laupäeval kl. 10-ni.
Tarvitamata jäänud käsikirju alal ei hoita. Need saade vastav postmark on lisatud.

Nr. 324 Pühapäeval, 28. nowembril 1937 XXX

RAADIO-KOOPERATIIV

Tallinn, S. Karja 9 • Tartu, Võidu 11 • Pärnu, Kalevi 40 • Viljandi, Lossi 31 • Rakvere, Tallinna 25 •

Müügipunktid kõigis keskustes

VEINI-KOLONIAAL ja DE
A.KAM
(end. V. Demin) Vene
W.
KO
wab
suur

Berta I
Abram
kihl

Terasto
mine on mõnus,
RAHA JA EI
NA NAD EI
TAMIST. Ka il
lad ikka kuiva
uusimald fasson
mused: JÄRE
Ainumüük AIN
VANA POSTI

Göring Saksa majandusdiktaatoriks

Majandusringkonnis tuntakse rahutust

Berliin, 27. 11. (ETA) (Havas) Dr. Schachti lahkumine majandusministri kohalt on äratanud üldist tähelepanu. Sellele sündmusele antakse suurt tähtsust. Üldiselt ollakse arwamisel, et neliaastaku juht kindral Göring saab tegelikult kolmanda riigi majanduslikuks diktaatoriks, sest alates 15. jaanuarist 1938. a. majandusministri kohale asuw senine propaganda- ja pressijuht Funk ei kaalu kindlasti üle kindral Göringi mõju. Tähelepanuwäärsw on weel asjaolu, et Hitler on püüdnud lepitada mõõdukaid ringkondi, andes dr. Schachtile protfellita ministri tiitli. Majandusringkonnis tuntakse teatawat rahutust dr. Schachti lahkumise puhul majandusministri kohalt.

Hamburg, 27. 11. (ETA) (Havas) Kindral Göring esines siin eile 25.000 kuulaja ees kõnega, milles ta rõhutas uue Saksamaa wägewust. Berliin-Rooma terasene telg, ütles Göring, läheb läbi Kesk-Euroopa. Äsja seda telge pikendati kuni Tokioni. Berliin-Tokio-Rooma telg on paremaks rahupandiks, kui lobisejate liit Genfis. Käsitledes neliaastakut Göring ütles: Teised riigid lootsid juruda meid põlwedele, awaldades meile majanduslikku surwet. Ent neliaastaku raamides Saksamaa on asuwad uute seaduste tootmisele, mis ühel päewal wõidawad kogu maailma turu, ütles Göring.

Berliin, 27. 11. (ETA) (Reuter) Kompetentsest ringkonnist seletatakse, et muudatus, mis teostati walitsuses, ei kõiguta sugugi Saksa wääringu stabiilsust. Ei ole aga kahtlust, et see muudatus kõwendab suuresti kindral Göringi positsiooni neliaastaku juhina. Majandusministeerium pannakse nüüd neliaastaku teenistusse, mille wastu seisis dr. Schacht. Saksa töösturid kurtsid sagedasti, et nad on sunnitud kulutama suuri summasid aseainete walmistamiseks wälismaa tooraineteie. Ent tihti oli siin tegemist ainult laboratoorsete katsetamistega, mis nõudsid aga palju raha.

Saksa riigikantselei ülem ministriks

Berliin, 27. 11. (ETA) Hitler on teinud korraldusе, et riigi kantseleiülem nimetatakse tulewikus riigisekretäriks ja riigikantselei ülemaks. Seoses sellega on riigikantselei ülem dr. Lammers nimetatud ministriks.

Berliinis hukati salakuulaja

Berliin, 27. 11. (ETA) (Reuter) Täna hommikul hukati kirwega 27-a. Hubert Sprengel, kes rahwakohtu poolt oli surma mõistetud riigi äraandmise pärast. Sprengel olewat ühe aasta kestes Saksamaal salakuulamist teostanud ühe wälisriigi luureosakonna ülesandel.

Vene laevastiku-baas viiakse Kroonlinnast ära

London, 27. 11. (ETA) (DNB) „Daily Herald" teatab Kopenhaagenist, et sealseis ametlikes ringkonnis äratab suurimat tähelepanu sõnum, et Nõukogude Wene Baltimere sõjalaewastik kawatsetakse lähemas tulewikus Kroonlinnast, mille sadam kuus kuud aastas on jääga kaetud, üle wiia Poljarnõi sadamasse Murmanski lähedal. Poljarnõi oli mõne aasta eest päris wäike sadam. Nüüd ehitatawat seal suuri dokke. Ümber sadama olewat ahelana ehitatud 41 lennuplatsi. Ka olewat seal loodud raudteeühendus Leningradiga. Praegu töötawat Poljarnõis mitusada tuhat töölist. Poljarnõi olewat laewastiku baasiks, walitud ka seepärast, et Kroonlinna sadam on liig madal uute hiigellahinglaewade jaoks, mida Wenemaal praegu ehitatawat.

Udu toob õnnetusi

London, 27. 11. (ETA) (Reuter) Tihe udu Lõuna-Inglismaal ei ole ikka weel hajunud. Külmetunud maapind raskendab weelgi sõidukite liiklemist. Hulk autobuse ja autosid seisab teede ääres. Mõningais piirkonnis, kus udu ajuti on muutumas hõredamaks, sõidukid püüawad jatkata teekonda tõrwikute walgusel, mis on tehtud õlisse kastetud ajalehtedest.

Exeteris üks naine kukkus jõe ääres jalutades wette ja uppus. Teised kaks naist, kes püüdsid päästa uppujat, langesid sama saatuse ohalisеks. Samas kohas tormas jõkke üks mootorrattur, kuid ta päästeti. Udu segab ka suurel määral laewade ja lennukite liiklemist.

Otsitakse Soome õnnetusohwrite laipu

Helsingi, 27. 11. (ETA) Ebasoodsa ilma pärast wõidi alles täna alustada Saima järwestikul aurik „Turist'iga" hukkunud inimeste otsimist. Kestkäewani otsimised ei annud mingeid tagajärgi.

Homme algawad tööd auriku ülestõstmiseks. Ka Siilinjärwel hukkunud kahekõa lapse laibad on weel leidmata.

Bulgaarias wangistati juhtiwaid kommuniste

Sofia, 27. 11. (ETA) (DNB) Poliitiline politsei wangistas eile põrandaaluse kommunistliku erakonna kesskomitee kuus juhtiwat liiget. Leitud dokumentide alusel on tehtud kindlaks, et kesskomitee oli pidewas ühenduses Moskwaga. Kominterni Bulgaaria osakond on wiimaseil aastail Moskwast saanud toetust kolm miljonit leewat aastas.

Õnnetus paemurdjaga

Tallinna ühishaigekassa haiglasse toodi rawimisele 21-aastane Gustaw Mauk, kes Waisalemma paemurrus jäi paetüki alla. Seejuures murdus mehe jäärclum. Wigastus on raske.

MODERN
Esmaspäevast, 29. nove
BENJAMINO G
hooaja suurimas lauluhimle
„Tema kõrguse la
579

Jaapan mobiliseerib Mand

Tüli tollitulude pärast

Tokio, 27. 11. (ETA) (DNB) Hsingkingist teatatakse, et Jaapani kawatsetud üldmobilisatsiooni seadus tahetawat maksma panna ka Mandshukuo kohta. Kogu Mandshukuo seatawat ühise ülemjuhatuse alla, kelle ülesandeks on kõigi tähtsate sõjaliste abinõude teostamine.

London, 27. 11. (ETA) (Reuter) Londoni ametlikest ringkonnist kuuldub, et Briti suursaadikule Tokios on tehtud ülesandeks anda Jaapani walitsusele selgesti mõista, et Briti walitsus ootab, et tema arwamine ära kuulataks, enne kui tehakse mingisuguseid otsuseid Jaapani tollide asjus. Peale Suur-Britannia on ka Ühendriigid ja Prant-

susmaa huwitatud laen
na tollituludega. Nim
hel on peetud pidewat

Tokio, 27. 11. (ET
wuswahelise asunduse po
ringhäälingus seati amet
need asutused töötawad n
all.

Ka Hiina tolliwalitsu
pani kontrolli alla. Siin
inspektoriks ja tuludep
metatud jaapanlased. Pe
kohti tolliwalitsuses täide

Scheik hukati

Meeleawaldusi Damaskuses

Jerusalem, 27. 11. (ETA) Akko kohtuwanglas hukati täna poomise teel scheik Farhan Saadi. Seega teostati esimene surmaotsus, mis oli kuulutatud äsjaloodud sõjawäekohtu poolt.

Damaskus, 27. 11 (ETA) (DNB) Siinse Briti konsulaadi ees pandi täna toime suuri meeleawaldusi protestiks scheik Farhan Saadi hukkamise wastu Palestiinas. Meeleqwaldusest wõttis osa umbes 50.000 inimest. Konsulaadi kaitseks tuli tugew politseisalk kohale kutsuda.

Lwowi ülikool suleti

Warssaw, 27. 11.. (ETA) (Havas) Lwowi ülikool suleti rahutuste ja kokkupõrgete tagajärjel kuni esmaspäewani. Ülikooliwalitsus on otsustanud saata haridusministrile palwekirja, milles palutakse ülikool sulgeda kogu aastaks, kui rahutused jatkuwad ka esmaspäewal.

Telegrammid teatavad

Sofia, 27. 11. (ETA) (Havas) Politsei wangistas kõik kommunistliku erakonna uue kesskomitee liikmed. Konfiskeerinud dokumentidest selgus, et erakond on saanud wälismaalt toetust 3 miljonit leewat aastas.

Moskwa, 27. 11. (ETA) (Havas) Amsterdami ametiühingute internatsionaali büroo delegaatide ja Nõukogude Liidu ametiühingute esindajate wahel kirjutati siin täna alla kokkuleppele, mis määrab kindlaks tingimused Nõukogude ametiühingute ühinemiseks ametiühingute internatsionaaliga. Amsterdami internatsionaali poolt kirjutasid kokkuleppele alla Jouhaux, Schewenels ja Stoltz.

Keres mängib male

Eesti-Leedu malem
algusega kell 20 Must
8-liikmeline meeskond
7. Liidu esindajate
hotelli. Samal õhtul

Olgu mainitud, et
gas Stokholmi maleol
Mängusaali on kahele
ja pandud demonstra
kombinatsioonide üle
Wõistluse peawahekoht
kowski.

Publiku huwi p
Keres-Mikenas. Kun
oma esimesed maleidee
dab Keres sellel matsi
wi" annab Keres kiil

Lin

Linahindade noteerim
1937. a. noteeriti lina
sentides ühe kg eest
standardsortide alusel.

	Petseri-
R	10
HD	9
D	8
DD	7
LDD	7
H	6

Takud 1. sort 68,
takk 17. Tendents:

Suur spordiaasta 1938

Tallinnas lisaks talispordimängudele ja Eesti Mängudele Euroopa esivõistlused jääpurjetamises ja maadluses.
Sügisel Tallinnas Balti jalgpalliturniir. – Eelseisvast 26 maavõistlusest 17 Eesti pinnal

Aasta krooniks nurgakivi panek Eesti Spordihoonele

V. S. Spordi 25-aastase tegevuse tähistamine nädal aega tagasi peetud rahvusvahelise maadlusturniiriga oli nagu sissejuhatuseks suurele hoogtööle, milleks on meie maadlejatele ettevalmistumine tuleva aasta aprillis Tallinnas peetavateks Euroopa maadlusesivõistlusteks.

Juubeliturniir oli stardisignaaliks rängale ja lakkamatule treeningule. Raskejõustikuliit on kindlaks määranud veerandsada kandidaati, kelle hulgast kauaaegse pideva treeningu järele ainult seitse väljavalitut pääseb tuleva aasta aprillis Estonia kontsertsaali poodiumile kaitsma Eesti värve kogu Euroopa maadluseliidi vastu. Ränka tööd tuleb meie maadlejatel teha sinnamaani ja veel enam Estonia kontsertsaalis, et Eesti lipp kerkis Euroopa esivõistlustel võidumasti.

Stardisignaaliks aga Eesti Mängude eeltöödele pidi olema läinud nädalavahetusel Tallinnas toimunud üleriikliku võimlemis- ja rahvatantsujuhtide kokkutulek lisaks Eesti Võimlejate Liidu esindajatekogu aastakoosolekule.

See kokkutulek pidi olema

pühendatud Eesti Mängude

üleriikliku ettevalmistamise alustamise ja teostamise sõelumiseks võimlemise alal, kuid ootamatult tõsteti seal üles koguni Eesti Mängude edasilükkamine aasta võrra — 1939. aastaks. Eesti Spordi Keskliidu juhatus olukorra lahendamiseks astus nädala sees kokku ja kuuldavasti jäi siiski oma endise seisukoha juure — korraldada Eesti Mängud siiski tuleval aastal. Küsimuse lõplikku lahendamist on oodata tuleval nädalal. Küsimuse jaatavalt otsustamisel, nagu seda on oodata, algavad kiiremas korras eeltööd ja ettevalmistused Eesti Mängudeks.

Üldiselt 1938 kujuneb

meie spordiajaloo suureks aastaks.

Kõigi selle suure aasta eriti väljapaistvate spordisündmuste sissejuhatuseks on üleriiklikud talispordimängud, mille tähtpäevad olenevad muidugi ilmastikuoludest. Edasi toimuvad arvatavasti Ülemiste järvel Euroopa jääpurjetamise esivõistlused, mis on ühtlasi kõikide spordialade kohta esimesteks Eesti pinnal toimuvateks Euroopa esivõistlusteks.

Veel laialatuslikumaks spordisündmuseks kujunevad aga aprilli lõpul Estonia kontsertsaalis toimuvad Euroopa greeka-rooma maadluse esivõistlused, mil puhul meie spordirahvas

näeb kogu Euroopa maadluseliiti.

Huvi Euroopa maadlusesivõistluste vastu on meie spordiringkondades suur juba praegu. Peagu iga päev päritakse sportbüroolt telefoni- ja kirjateel üle riigi, kas saaks juba pragu endale kohad Estonia kontsertsaalis kinni panna! Soovijate rahuldamiseks tuleb vist raskejõustikuliidul vastavate tehniliste ettevalmistamiste järele nii pea kui võimalik lasta pääsmed eelmüügile.

Järgnevaks väljatõstmist väärivaks suursündmuseks on Kadrioru staadionil uue katusega kaetud betoon-tribüüni kui ka üldiselt ümberplaneeritud ning senisest suuremal määral kaunistatud Kadrioru staadioni avamine. Siis tulevad oodatavasti

juunis Eesti Mängud,

mis arvatavasti kujunevad esimeste hästiõnnestunud Eesti Mängudega võrreldes veelgi enam pakkuvateks ning hiilgavamateks, kuna sedapuhku on aega rohkem ettevalmistustöödeks. Lisaks pealinlastele liigub siis Tallinnas kümneid-tuhandeid osavõtjaid ja huvilisi koondununa siia üle riigi.

Peale rohkearvuliste maavõistluste, jättes nimetamata tavalisi rahvusvahelisi võistlusi, toimub tuleval aastal Tallinnas ka Balti turniir jalgpallis, mida meie laialdasel jalgpallihuviliste massil on võimalik jälgida ainult iga kolme aasta tagant. Oodatavasti meie palliinternatsionaalid valmistuvad selleks sama suure hoolega, kui maadlejad Euroopa esivõistlusteks ning laiemad massid Eesti Mängudeks. Üle aastate oleks ju aeg ka Eestil tulla jällegi korraks Balti meistriks.

Veel olulisemana on märkida aga seda suurt tööd tulevasel suuraastal, millest välispidiselt tegelikult midagi näha pole. Selleks on põhjalike eeltööde tegemine.

Eesti Spordihoonele nurgakivi

panekuks. Sihtasutus „Kehakultuurihoone" on juba tegevust alustanud oma valitsuse esmakordse koosolekuga. Järgnevateks sammudeks on Falgi aia kinnistamine sihtasutuse nimele. Eesti Spordi Keskliit, kuigi ta on sihtasutuses esindatud kõige suuremini, jääb hoone ehitamisest ametlikult kõrvale, sest kõigi küsimuste otsustamisele asub sihtasutus.

Eesti Spordi Keskliit jatkab aga oma senist tööd spordihoone ehitamiseks vastavate materjalide kogumisega. Spordiinspektorile koos erala-õpetajatega on tehtud ülesandeks ettepanekute väljatöötamine nende spordialade nõudmiste kohta, mille jaoks tuleb spordihoones pühendada osa ruume. Kaasa tõmmatakse ka eriliitude juhatused.

Oodatavasti saadetakse

üks meie arhitektidest välismaale

tutvuma sealsete suuremate spordihoonete ja nende ehitamisega, milleks kuluks kuu aja ümber. Enne projekti tingimuste väljatöötamisele asumist tuleb saada aga täieline selgus, mida meie oma spordihoonelt nõuame ja missugusena tahame teda näha. Arhitekti välismaareisile järgneks projekti tingimuste väljatöötamine, siis projektide võistlus ning lõpuks ehitustööde väljapakkumine. See kõik võtab rohkesti aega, kusjuures üle-pea-kaela ei tohitaks talitada. Arvatavasti Eesti Spordihoonele nurgakivi panekuga tullakse siiski toime tuleval aastal. Spordihoone ehitamine võtab aega aasta-paar, nii et loodetavasti Eesti Spordihoone

avamine toimuks Tokio olümpia-aastal — 1940.

*

Meie spordirahva suureks rõõmuks toimub tulevasel suurel spordiaastal

enamus maavõistlusi Eesti pinnal

lisaks Euroopa-võistlustele ja Eesti Mängudele. Tähtpäevad on kindlad ainult korvpalli — maavõistluste suhtes, kusjuures kõik 3 maavõistlust on Eesti pinnal: Eesti-Poola 6. veebruaril, Eesti-Läti 20. veebruaril ja Eesti-Leedu 6. märtsil.

Kõigil teistel aladel on maavõistluste tähtpäevad lahtised. Maadluses toimub Eesti-Soome Helsingis, Eesti-Läti Tallinnas. Tõstmises tulevad maavõistlused nii Rootsi kui Läti vastu Tallinnas. Poksis on aga maavõistlused väljaspool Eestit — Soomega Soomes ja Balti turniir Kaunases. Ujumises on Eesti-Soome Tallinnas, Eesti-Läti Riias. Kergejõustikus on maavõistlused Soome ja Lätiga Tallinnas, Leeduga Kaunases.

Jäähoki-maavõistlus Soomega toimub jaanuari lõpul Tallinnas. Jalgpalli-maavõistlustest toimub spordirahva suureks rõõmuks enamik Tallinnas. Väljaspool Eestit toimub ainult juuni alul Eesti-Leedu Kaunases ja suve lõpul Eesti-Soome B maavõistlus Soomes. Ülejäänud jalgpalli maavõistlused toimuvad kõik Tallinnas: Balti turniiri matšid, peale selle veel kord Eesti-Läti, siis edasi Eesti-Soome A. Ühtlasi ka

maavõistlused Saksa ja Rootsi vastu,

kui nood pidamisele tulevad, toimuvad Tallinnas.

Lisaks enamikule jalgpallimaavõistlustele toimub Tallinnas ka Eesti-Soome tennis-maavõistlus, kuna aga tennises Balti turniir peetakse jällegi Riias, nagu läinud aastal. Nii siis tuleval aastal on Eestil korralistest maavõistlustest oma pinnal 17, võõral pinnal ainult 9 maavõistlust. Eesti pinnal pidamisele tulevate maavõistluste arvu võivad aga veelgi suurendada ootamatult ja erakordselt pidamisele tulevad maavõistlused.

„Kaugete randade" igatsusest kuni kojutulekuni –

Marcel Pagnol'i „TSEESARI" puhul „Estonias" 5. detsembril

Eesti teatripublik kahtlemata meenutab veel mõnuga neid mõne aasta eest läbielatud päevi, mil meie lavale tuli näidend nimega „Kauged rannad". Ta pildid mängivad kaugel meist — kuid tundus, et just selles teoses on haaratud elu sääraseena, nagu ta on: tõsine ja naljakas, romantiline ja argipäevane, ning igal juhul pööraselt huvitav. „Kaugetele randadele" tuli järg, „Fanny", mis võeti vastu sama soojalt. Ja nüüd on teatril ning publikul õnnelik võimalus kaasa elada selle põneva ning koduseks saanud draamacepose lahendavat kolmandat „vaatust": Pagnol on „Fannyle" lisanud „Tseesari".

„Kaugete randade" algupärane pealkiri on „Marius". Meelega on autor oma sümpaatse ning sügavaloomulise kangelase ristinud kõigi marseille'laste pilkenimega — Marius on tuntud anekdootide-tegelane! Ta kodune ümbrus ühes Marseille' Vanasadama-äärses baaris ongi küllalt anekdootlik, nagu seda tihti on tegelik elu. Siin valitseb ta veidravõitu isa Tseesar oma põliste sõprade ja pudelite keskel; see on mees, kes oma lõugamisega ja ägetsemisega võib hirmutada asjatundmatuid, kuid tegelikult varjab kareda koore all kuldset südant. Baari ees müütab mereelukaid vahva kalanaine Honorine oma kauni tütre Fannyga. Muidugi selgub, et Marius ja Fanny armastavad teineteist äärmisel määral, kuigi nad tunnistavad seda alles hädaga.

Häda tuleb noorukesile armastajaile sellest, et Fannyle on silma visanud Tseesari vana sõber Panisse, kes on hiljuti lesestunud ja omab rahasid, sadamaäri ning 50 aastat iga. Kui Marius ägedalt armukadetsedes paljastab ka oma armastuse, siis on asjad peaaegu korras ja vanahärra saab Fannylt korvi. Ent siis selgub veel suurem õnnetus: Marius ei taha abielluda. Talle käivad peale mingi salapärase haiguse hood, kui ta näeb mõnda ookeanilaeva sadamast väliuvat, või nuusutab mõnda võõramaa puuvilja. See baaripoiss on haige kaugete randade järele...

Vana Tseesar võitleb oma poja ja Fanny õnne eest nagu lõvi: ka Honorine on kaubaga nõus, sest asi on ta tütrele tõsine. Lõppeks laseb Mariuski Fanny armastusel võita oma kaugusteigatsused. Kuid Fanny näeb, et poiss ääretult piinleb iga uue kutse puhul mõnele laevale. Vana džentlmen Panisse tuleb ise Fannyt hoiatama Mariuse võimaliku plehkupaneku eest. Siis võtab Fanny end kõike jõudu pingutades kokku ja ohverdab oma õnne armsama õnnele, idüllilise armastuse romantilisele armastusele. Paraiasti siis, kui on avastatud nende moraalivastased öösised koosviibimised, manööverdab Fanny ise Mariuse laevale, mis sõidab uurima Vaikset ookeani... Et Mariust tagant tõugata, selleks vihjab Fanny, nagu eelistaks ta Panisse'i.

„Fanny" tegevus sünnib mõned kuud kuni paar aastat pärast Mariuse ärasõitu. Alul näeme Tseesarit türanniseerimas oma sõpru — kurbusest selle üle, et ta poeg pole talle kirjutanud. Kõik tunnevad muret Fanny viletsa tervise pärast. Mariuse kirjade saabudes asuvad Tseesar ja Fanny talle vastama armastuse ning etteheidetega...

Panisse soovitab Fannyl minna arsti juure ja teeb ise Honorine'ile visiidi, et teiskordselt paluda Fanny kätt. Ema on küllaltki nõus — kuid peagi ilmub koju Fanny ja teatab, et ta saab lapse. Esimese ägedusega tahab Honorine ta minema ajada, kuid hiljem leebub päris mõistlikuks emaks, kelle ainuke mõte on tütart tanu alla saada. See õnnestubki üsna libedalt, kuigi Fanny saab laja tunnistab Panisse'ile, et ta tool abiellu kaasa Mariuse lapse, ja kuigi Tseesar sõdib alul sellele abielule vastu oma poja huvides. Just lapsest on see, kes lepitab kõik: Panisse otsustab rõõmus, et saab veel vanas eas poja ning pärija, ja Tseesar nõustub, kuital lubatakse saada ristiisaks tulevasele Tseesar-Mariusele.

„Fanny" 3. vaatuses on sündimas üsna kardetavaid asju: Marius on koju jõudnud ja ilmub õhtul proua Fanny Panisse'i akna taha, kelle meelen muide Pariisi sõitnud. Marius ja Fanny kõnelus on jõudnud pihtimisteni ja kaelalangemiseni, kui ilmub Tseesar ja soovitab oma pojalevana Panisse'i mitte petta. Koju tuleb ootamatult tagasi ka Panisse ise — hoiatama Fannit, et ta pojalt võiks nakata läkaköha. Üldises äreduses lapse pärast lülitatakse romantika välja. Fanny ja isegi Mariu taltsuvad jälle ning lahkuvad mõistlikult... Marius kaob jälle kaugusse.

„Tseesaris" antakse lõppeks Fanny ja Mariuse suurematule vastastikusele kiindumusele ta eluõigusent alles viimastel lehekülgedel. Nende kokkuviimise eest võitleb muidugi jälle vana Tseesar, kes ei ole veel kaotanud oma temperamenti ega oma tuntud sõpru — peale ühe... Suure sekeldusi põhjustab ses näidendis Fanny ja Mariuse ja Panisse'i poeg „Väike Tseesar". See on Prantsusmaa esimese kooli esimene õpilane ja vanal kõrtsmikul Tseesaril on tegu ta „aristokraatsuse" mahaviilimisega. Ent seda kõike ja rohkemat näeb laval.

Näeb jälle neid lõuna-prantslasi, tegelasi, kes kõige oma vembutamise ja mõnulemishimu juures on toredaid mad ning terveimad inimesed.

Kui naised kohtuvad...

mehe pärast

Hugo Raudsepa praegu niihästi „Estonia" kui ka Eesti Draamateatri ettekandel suure menuga minevas komöödias „Mees, kelle käes on trumbid", on tähtsaimaid stseene see etteaste teisest vaatusest, kus kohtuvad notar Sinisalu naine Ellen ja ta armuke Olli Naano, kohtuvad selleks, et selgitada, kummale neist see mees lõppeks kuulub.

Toome huvitava paralleelina sellele stseenile kokkuvõtte tähtsaimast etteastest ameerika parima naisnäitekirjaniku Rachel Crothersi näidendist „When Ladies Meet" („Kui daamid kohtuvad").

Siin on tegelasiks kirjastaja Rogers Woodruffi naine Claire ja ta „passioon" ehk „kirg", romaanikirjanik Mary Howard.

„Trumpidega mehe" situatsioonist erineb allpool refereeritav sellepoolest, et proua Claire ei tea kindlasti, et ta mehel on kõrvalhuvi, preili Mary aga ei tea, et Claire on armastatud mehe naine. Daamid on juhuslikult kohtunud ühe Mary tuttava majas, kuhu nad jäävad ööseks-ki.. Nad sümpatiseerivad teineteisele väga ja enne magaminekut areneb neil Mary toas huvitav juttuajamine.

Mary on huvitatud sellest, mida Claire ütleks ta teoksiloleva romaani kohta. Kaks meest on avaldanud vastupidiseid arvamusi, aga Mary paneb kõige enam rõhku sellele, mida naise teose kohta ütleb naine.

Ta asub Claire'ile jutustama romaani sisu. Üks mees seisab kahe naise vahel, kes teda armastavad mõlemad. Üks neist on mehe seaduslik abikaasa, teine ta „passioon". „Passioon" tahab jõuda selgusele selle kohta, kas ta armastab meest küllaldasel määral, et temaga abielluda, ja jõuda selgusele sellegi kohta, kas mees temaga abielludes ei kordaks oma esimese abielu viga. Ja seda ta peab teada saama enne kui laseb meest lahutuda oma abikaasast. Selleks ta saab esialgu oma mehe armukeseks. Ta teeb seda teadlikult, olles arvamusel, et see on ainus korrektne talitusviis — enda, mehe ja ta naise suhtes.

Claire leiab, et romaanis see kõlab kõik väga mõistlikult, aga seda läbi elada oleks siiski teissugune. Aga mis romaanis siis edasi sünnib?

Mary jatkab: Pärast seda, kui ta romaani kangelanna on aasta aega olnud mehe armuke, ilma et selle abikaasa sellest midagi teaks — mis Claire'i arvates on veidi ebausutav — ta läheb mehe naise juure ja ütleb talle kõik ära. Naine annab mehele vabaduse tagasi.

Claire leiab, ea Maryl on romaanis suurepärane situatsioon, mis seisab selles, et kohtuvad naised, kes armastavad üht ja sama meest. Aga ta arvab samuti, et ainult väga suurepärne mees võiks oma olemasolu-

ga õigustada säärast tegu. Ja võib-olla mees mõne aja pärast soovib, et ta „passioon" ei oleks nii suurt rõhku pannud temaga abiellumisele. Ta ise — Claire — olevat mehe abikaasa, kellele veedelda naisi tähendavat sedasama mis hingatagi. Ja iga „passioon" arvab enda kohta, et tema on selle mehe elu täitev armastus, ja et mees lahutub oma naisest ning abiellub temaga — mida mees muidugi ei tee. Claire olevat kõigest sellest tüdinud, aga ta olevat kord teinud tolle mehe oma meheks ja kogu oma elu ehitanud sellele. Kui mehel olnud ta esimene „passioon", see peagu tapnud ta, aga järgmised „passioonid" teinud talle selgeks, et üks naine ei tähenda ta mehele enam kui teine. Ja lõppeks mees ikka pöörduvat tagasi abielu mõnusa institutsiooni poole, nagu imik pöördub tagasi sooja pudeli poole...

Claire seletab edasi: juba mitu aastat ei ole midagi tulnud tema ja ta mehe vahele, aga nüüd olevat jälle midagi käimas, ja võib-olla see on siiski otsustav „passioon". Ta ütleb:

„Ma ei tea, kus mu mees veedab suurema osa oma ajast, ja ma laman ärkvel olles ning ütlen iseendale, et on loll minu poolt, et ma sellest hoolin. Aga kui kuulen ta võtit võtmeaugus, siis on kõik maailmas jälle korras. Ma uinun peolõnnelikuna ja püüan end veenda, et möödub seegi."

„Möödub kindlasti," ütleb Mary Claire'ile, „sest teie olete teie. Aga kui ta tõesti —"

Claire: Kui ta tõesti armastaks kedagi teist —

Mary: Ja see teine tuleks ausalt teie juure ja ütleks teile, kui väga ta armastab teie meest, mis te siis teeksite?

Claire: Kataksin teda oma surmava vihkamisega, nii et ta selle all kokku kuivaks, ja näitaksin talle ust... Aga ma ei usu, et see naine tuleks minu juure.

Mary: Minu raamatus ta tuleb.

Claire arvab siiski, et need kaks naist ei saaks lihtsalt teineteisega kõnelda.

Mary: Nüüd te kõnelete just nagu Rogers...

Claire (muutub surnukahvatuks ja põrnitseb Maryle otsa): Nagu kes?

Mary: Nagu mu kirjastaja. Rogers oli täna siin minuga töötamas ja ta tuleb veel tagasi. Ta arvab, et romaanis on mul parimini õnnestunud too „passioon". Naine ei olevat reaalne.

Claire: Ma arvan, et „passioon" on teile õnnestunud nii hästi seepärast, et te usute, et ta talitab õigesti. Teie isiklikult talitaksite sa muti.

Mary: Jaa, seda mina teeksin.

Koputatakse tasa Mary toauksele. Ettevaatlikult avatakse uks ja sisse astub

Rogers: Mary, ma tulin tagasi. (Peatub nähes Claire'i.)

Mary: Rogers, mis on?

Rogers: Mis sina siin teed, Claire?

Claire: Mary ei tea, kes ma olen. (Maryle): Ma olen Rogers naine. Rogers, vaata, miss Howard küsis minult, kas minu arvates noo kaks naist võiksid kõnelda teinetesega. Mulle aga tundub, et kes peaks kõnelema, see on mees. Kas ei ar va seda sinagi, Rogers? Kas sa o arva, et mees peaks ütlema naistel kummaga neist ta tahab veeta oma elu ülejäänud osa?

Rogers: Mu—muidugi arva ma seda — siis kui aeg on käes.

Claire saadab Rogersi magama ja eemaldub siis oma tuppa. Mary ta hab talle järgneda... juba ta o valmis koputama... aga käsi lange jälle tagasi.

Kaarel XII karujaht Laiusel

Allpool avaldatu on väljavõte E. Kippeli romaani „Kui Raudpea tuli" II raamatust, mis hiljuti ilmus. Romaan käsitab Põhjasõja aega. Katkendis kujutatakse kuningas Kaarel XII elu Laiusel 1701. a. talvel, pärast kuulsat Narva lahingut, kus ta Vene väe purustas.

Ühel jaanuarikuu päeval sai kuningas äkki teada, et Reiner Brockmanni sulane on pärast mitmekordseid luuramisi lõpuks sattunud Torma-poolsetes metsades karukoopale, kus metsaline rahulikult puhkavat talveund. Seejärel leppis ta õpetajaga kokku, et juba järgneval reedel võtavad nad karujahi ette. Peale Jõgeva mõisast kohaleratsutanud ooberst Magnus Stenbocki ja trabantide kapten-leitnant Karl Wrangeli, keda ta oli kutsunud enesele jahikaaslasiks, ei teadnud peakorteris säärasest kuninga ettevõtmisest mitte keegi.

Oodates nüüd seda karujahti oli kuningas väga rahutu — ta aina kõndis mööda tubasid ringi, nõnda et krahv Karl Piper, kes viimasel ajal pidi ühtepuhku tulema Kivijärve mõisast tema juure küsima nõu kuningriigi juhtimise asjus, jäi tihtigi ilma vastuseta ega saanud alati ka dokumendele õigeaegselt allkirju. Ja nõnda pidi ta mitmel korral minema sama targalt tagasi oma kantseleisse ning ajama koguni omapead asju.

Reede hommikul vara, millal kukk alles esmakordselt laulis, oli kuningas oma saatjatega juba jalul. Reivastunud püssidega, ronisid nad nüüd kolmekesi kähku sadulaisse ning kappasid läbi hommikuse karguse poole penikoorma kaugusel asetseva kirikumõisa poole, kust nad koos õpetajaga pidid alustama jahiteekonda.

Jätnud oma kaaslased kirikumõisa ette ootama, astus kuningas õpetaja majja, mille kaetud akende läbi paistis küünlatule kuma — seega pidi õpetaja juba jalul olema. Ka kirikumõisa õues kõnniti juba vilkuva sõellaternaga ringi — seal oli jällegi Reiner Brockmanni sulane hobust ree ette rakendamas.

— Oo, tere varahommikust, mu noor sõber on jõudnud juba päralel sõnas õpetaja avades kuninga ees ukse, ning pidades teda veel ikkagi ainult üheks lihtsaks ohvitseriks ütles ta tema kätt surudes: — Ka mina olen teekonna vastu peatselt valmis!

Ajanud siis enesele paksu hundinahkse kasuka selga, võttis õpetaja seinalt oma pärlmutriga ilustatud jämedaraualise püssi, laadis selle õige hoolikalt kuuliga ja haarates siis teemoona- ja laengukoti kätte sõnas ta nõnda:

— Need viime nüüd rekke!

Õues kiirustas õpetaja Reiner Brockmann oma sulast, et see oleks hobuserakendamisel nobedam. Siis aga heites pilgu kuningale ja ta kaaslasile ei suutnud ta hoiduda imestumast:

— Aga teil puuduvad ju kasukad!

— Sõjamehed ei tohi end kunagi hellitada, — vaid nad peavad suutma ainuüksi omas mundris igasugusele ilmale vastu panna!

— Aga, õpetaja vaatas üha murelikumalt kuninga ja ta kaaslaste rõivastist, — sääraste kehakatetega ei või te ometi tulla karujahile, sest ta koopani on mööda metsateid ja rägasid meil minna ligemale paar penikoormat maad!

— Aga see on ju üpris lühike tee! hüüatas kuningas.

— Et aga ilm on täna külm, jatkas Reiner Brockmann, — olgugi et tuult pole kuigi märgatavalt tunda, siis seepärast peaksid teil vähemalt karvamütsidki olema peas.

Kuid hoolimata õpetaja manitsusist keeldus kuningas pakutavast karvamütsist ja kasukast, mida ta eeskuju jälgides keeldusid ka kuninga kaaslased vastu võtmast.

— Kui te sellele nõnda südilt vastu seisate, siis pole mul sinna midagi parata, ohkas õpetaja. — Aga nüüd lähen ja jätan veel oma perekonnaga jumalaga, sest keegi meist ei või ju teada, mis sel ohtlikul teekonnal võib kõik juhtuda! ja ta läks veel korraks tagasi oma majja.

Kui siis õpetaja sealt uuesti väljus, nägi ta, et ohvitserid istusid juba sadulais, olles valmis alustama jahiteekonda. Pööranud veel korra pilgu laotuse poole, kus tähed olid juba peatselt saabuvas aovalguses kustumas, sõnas õpetaja oma sulase kõrvale rekke istudes:

— Nüüd siis asume Jumala nimel teele!

Õpetaja regi hakkas kiiresti teed mööda edasi liikuma, et peatselt suunduda idakaarest üle lumiste väljade paistvate laante poole; kuningas koos oma kahe saatjaga tuli aga aeglaselt kapates talle järele. Õnneks polnud tuuled ajanud lund kuskilgi hangedena suure kuhja, nii et hobused pääsesid nüüd kõikjal lahedasti läbi ning sõlt läks päris ladusasti edasi.

—Majesteet, sõnas äkki Karl Wrangel, kui nad olid parajasti Laiuse lossist möödumas.

— Tasa, ja kuningas tõstis sõrme hoiatades huultele, — praegu mind sääraselt mitte kõnetada!

— — — — — — — — — —

Kui siis oldi juba küllaltki palju mööda metsateid ja lagendikke sõidetud ja ka Pompe ja Snushane tulnud tagasi, peatas õpetaja sulane hobuse ning hingekarjane ronis reelt, kusjuures ta kahmas vaiba alt oma püssi, kuna aga ta sulane haaras terava kirve pihku.

— Ainult paarsada sammu! sosistas sulane.

Nüüd kõideti kõik hobused puude külge kinni, ja siis pärast lühikest nõupidamist hakati eestlasest sulase teejuhtimisel liikuma põialt püssikukel hoides metsa sügavusse karukoopa poole. Kuningas ise sammus kõrvu õpetaja Reiner Brockmanniga, kuna aga ohvitserid Magnus Stenbock ja Karl Wrangel liikusid koeri lõa otsas hoides neist vasemal pool. Ka neil olid laetud püssid käes, kuid nagu nad ise arvasid, ainult selleks, et lasta ainult siis, kui kuninga elu peaks sattuma tõsisesse hädaohtu, kuna aga küttimise lõbu otsustasid nad jätta ainult kuningale ja ta õpetajast kaaslasele, kes ise ei aimanudki, kellega ta parajasti kõrvu sammub.

Oodatav põnev juhtumus pani nüüd kuninga südame õige valjusti tuksuma ning ta nägu õhetas ärevuspunast, olgugi et ta ise oli seejuures päris rahulik. Õpetaja, kes nüüd kuningale õige teraselt otsa vaatas, pidas aga seda noormehe liigseks kartuseks, nii et sattudes tema pärast tõsisesse muresse ei suutnud ta hoiduda ütlemast:

— Armas noor sõber, — ütlete end küll olevat lasknud juba tosina karusid, ja mul pole põhjust teie sõnades kahelda, kuid siiski arvan, et minu kui vana mehe nõuanne pole praegusel minutil teile ka mitte ülearune.

Kuningas noogutas vaikides pead.

— Kõige esmalt, jatkas õpetaja, — kui karu tormab koopast välja, siis peab laskma talle otsemaid pähe, sest ainult siis kukub ta paugupealt maha. Kehasse aga tabades ei võta kuul karu kunagi otsekohe maha, sest ta rasv voolab haavale ette ning pannes verejooksu seisma laseb tal veel nõndakaua elada, et tal on aega enese haavajaile kätte tasuda. Teda südamesse tabada pole aga kerge, ning selleks peab koguni õnnelik juhus appi tulema.

— Tõsi! kostis kuningas uuesti noogutades.

— Ja kui juhtub, et laeng on teda ainult haavanud või koguni pole üldse tabanudki, siis ei tohi mitte jääda metsalise ette vahtima, vaid selleks peab juba varem olema puutüvi läheduses valmis vaadatud, mille taha kohe karata, jatkas õpetaja seletamist. — Kuid loodame, et kõik läheb hästi, sest egas minagi ei lase viltu ning pealegi on teil mõlemad kaaslased jumal tänatud vilunud ning tublid sõjamehed...

— Tasa! ja eessammuv sulane tõstis hoiatades käe.

Naksatasid püssikuked.

Pärast paarikümmend sammu jäi sulane äkki seisma ning osutas ühele tormist murtud puule, mille maa seest väljakärisenud juurte varjule oli karu teinud oma koopa, mis nüüd suure lumemügeriku ja risuhunnikuna paistis metsa alt silma. Terasel vaatlemisel võidi aga märgata koopa kohal tõusvat auru, mis omakorda tõestas, et metsaline puhates talveund asus selle sees.

— Seal ta ongi! sosistas sulane, astudes mõne sammu tahapoole, et mitte olla isandaile karulaskmisel takistuseks ees.

Nüüd hakkasid Pompe ja Snushane tasaselt urisema ning end lõa otsast lahti kiskuma, nii et ohvitserel tuli nende vaigistamisega näha palju vaeva.

— Asume kahele poole, sosistas õpetaja Reiner Brockmann, — et tal koopast välja tormates poleks pääsu kuhugi pagemiseks. Kuid olge nüüd ettevaatlik, noor sõber, sest Eestimaa karud on tigedad!

— Tigedad..?! kordas kuningas muiates.

Vahepeal oli sulane raiunud enesele latitaolise pika ridva, ja kui siis kütid olid asunud kohtadele, jooksis ta õpetaja märguandel teravat latti õieli ees hoides kiiresti karukoopa juure ning torkas sellega koopaavausest sisse.

Vaikus, olgugi et kõik ootasid põnevalt.

Uuesti torkas sulane ridvaga koopasse, ikka ägedamini vingusid Pompe ja Snushane lõa otsas, kuna aga Magnus Stenbock ja Karl Wrangel nihkusid koeri kinni hoides tasapisi kuningale lähemale, et hädaohu puhul olla tema päästmiseks valmis. Kui siis sulane aga kolmandat korda torkas koopasse, kuuldus sealt urahtus, nii et kuningas pidi rõõmsalt hüüdma:

— Nüüd läheb lahti! Kuid samas märgates ohvitsere laetud püssidega enese kõrval, hüüdis ta neile nõnda: — Minge minust eemale, minge teisele poole, muidu karu võib pääseda põgenema!

— Meie ei tohi seda teha, tele kõrvalt ei lahku me sammugi! kostsid ohvitserid nagu ühest suust.

— Kui te karu küttida ei taha, siis minge minust eemale, ütles kuningas ägedalt, — mina teie kaitset ei vaja!

— Majes..., me laseme ainult viimase häda korral! kostis Karl Wrangel.

Vangutades pead kuulas õpetaja säärast ohvitseride omavahelist vaidlust, kuna samal ajal oli karu juba igal silmapilgul kargamas koopast.

— Mingit viimast häda pole olemas, hüüdis kuningas oma ohvitserele, — ja seepärast minge minu juurest eemale!

Et aga Magnus Stenbock ja Karl Wrangel tõrkusid kuninga tahtmist täitmast, siis ütles ta neile nõnda:

— Et te minu juurest ei lahku, siis laske oma püssid tühjaks!

— Aga majes..., meie ei tohi seda teha! kostsid ohvitserid hädaldades.

See oli juba kuningale liig — tema on tulnud karujahile peamiselt just selleks, et veidigi tunda hädaohu erutust, kuid nüüd tahavad tema enese kaaslased oma abipakkumisega seda talt võtta. Ei, hädaohu põnevus, seda ta just otsibki, hädaohus olles tunneb ta alles elamisest rõõmu!

— Laske püssid tühjaks, mina käsin teid! ja kuningas lõi jalaga vastu maad.

Nagu ühisel kokkuleppel tühjendasid nüüd mõlemad ohvitserid oma püssid karukoopa pihta tühjaks, lootes, et nad seega surmavad metsalise, enne kui ta suudab oma koopast välja karata. Kärgahtas kaks teineteisele järgnevat pauku, mis aga kasu asemel tegid ainult kahju, sest nad haavasid talveunes tukkuvat karu üsna kergelt, ärritades ainult metsalise liigsele vihale. Ja nüüd ta tormaski tigeda urinaga oma koopast, silmis kuratlikult sädelev vihalõõsk; möirates ajas ta oma lõuad pärani, kuna nende vahelt tungis hingeaur nagu keeva vee katlast pahinal välja. Karates äkilise nõksatusega tagumisile jalule püsti sööstis ta otsemaid kuninga poole.

Kuninga püss paukus, surtsatas sinine suitsujuga, mis samas valgus metsaaluses laiali. Kuul rebis metsalisel ainult kõrva peast, kuid siis hakkasid ta kihvad kuninga näo ees tigedasti välkuma.

— Tagasi, majesteet, tagasi kuningas on hädaohus! hüüdsid nüüd Magnus Stenbock ja Karl Wrangel kiskudes oma vöö vahelt püstolid.

Halastaja Jumal, tema noor külaline pole siis keegi muu kui kuningas ise, kes nüüd otse tema silmade all on karru käppade vahele suremas! välgatas õpetajal peas ning kogu ta silme-esine tumenes. Kui määratu suur vastutuskoorem langeb nüüd temagi pealaele! Kuid kuninga elu tuleb päästa, ja samas kerkiski ta püss. Küll värises ta käsi, ta ei julgenud, ta ei tohtinud lasta, sest määratu suurest ärevusest võib ta, taevas halasta, ta võib tabada kuningat ennast! Kuid praegu, just praegu kisub metsaline ta lõhki!

— Taevane isa, avita sinagi! oigas õpetaja ja laskis siiski.

Laksatades lõi kuul vastu karu kintsu, purustades selle luu. Olgugi et Reiner Brockmann oli tubli kütt, kuid nüüdses ülemäärases meeleärrituses põletas ta sihist mööda, tabades ainult karu tagumist jalga. Kuid sellestki oli nõndapalju abi, et karu pöördus väledasti nagu välk ümber ning tormas kolmel jalal karates õpetaja poole. Reiner Brockmann aga ei püüdnudki põigelda metsalise eest kõrvale, vaid jäädes ta ette seisma tahtis ta enese ohverdamisega päästa kuningat.

Kui nüüd karu õpetaja ees möirates end püsti ajas, siis ulatus ta kaugelt üle ta pea. Ja nüüd näis õpetaja olevat pääsmatult kadunud, sest enam kelgi polnud püssis laengut. Küll põletasid kuninga kaaslased oma püstolid metsalise pihta tühjaks ning Pompe ja Snushane rebisid lõrisedes ta sääri, kuid kõigest sellest oli vähe abi: suurelt vahemaalt lastud püstolikuulid läksid kasutult mööda, kuna aga koeri ei pannud nüüd vihane metsaline üldse tähelegi.

Kuid kuningas ei jäänud oma päästja hukkumist pealt vaatama, vaid kiskudes mõõga vöölt tormas ta metsalisele järele ning tõukas selle peagu käepidemeni talle ribide vahele. Uuesti pöördus karu, roksatades murdus mõõgatera pooleks ning kuningas kukkus selili maha.

Kõik tõttasid päästma kuningat, kuid kõige esimesena jõudis pärale õpetaja sulane, kes ägeda kirvehoobiga purustas metsalise pea, nii et see läks lõhki nagu külmunud puuhalg, ning karu kukkus valjusti prantsatades kuninga kõrvale surnuna maha. Juurderutanud ohvitserid aitasid kuninga jalule, kuna aga õpetaja jäi oma kohale tardunult seisma, sest nõnda sügavasti oli sündmus teda vapustanud.

— Kahju ilusast nahast! sõnas nüüd kuningas silmitsedes tapetud karu, kelle peast väljavoolav veri, mida Pompe ja Snushane kõrvu lakkusid, imbus lumme seda punaseks värvides.

— Oh kuningas, majesteet, ägas nüüd õpetaja kukkudes nuttes kuninga jalge ette kummuli maha, — andke andeks, ma ei teadnud, ei teadnud hingestki..!

— Aga armas sõber, ütles kuningas tõstes suures vapustuses nuukusuva hingekarjase jalule, — mida sa siis minult andeks palud?

— Majesteet, oleksin ma hingest teadnud, oleksin vähegi aimanud, et see olete teie ise, siis mitte kunagi poleks ma võtnud ette säärast meeletut jahti, mis teie elu on nõnda suurde hädaohtu pannud!

— Armas sõber, mu elu ei saa ju mitte kunagi olla hädaohus, sest ju seisab Jumala kindlates kätes! kostis kuningas.

— Siiski, nuuksus õpetaja edasi, — inimese elu ei kaitse siis

Esimesi dünamiidiatentaate

„Anarhistide Kristuse“ hukkumine.

Kui pommiplahvatus Prantsuse parlamendis haavas 80 rahvasaadikut...

Dünamiidipommi plahvatus parlamendis.

Esimestest dünamiidiatentaatidest on möödunud 45 aastat.

1880. a. asutati esimene suur anarhistide häälekandja „La Revolution Sociale“ Prantsusmaal.

Anarhistid on individualismi teooria teatavasti arendanud äärmuseni, jutlustades inimesest, kes valitseks end ise, oma heaksarvamuse järgi, ilma igasuguse välise surveta. See doktriin õpetab riigi autoriteedi hävitamist kõigis ta vormides.

Anarhism, mille algatajaks sai Proud'hon 1849. a. ja mida pärast uuesti võttis üles Bakunin, levis Prantsusmaal alul ainult lihtsa intellektuaalse liikumisena.

„La Revolution Sociale“ alustas 1880. a. tulist kampaaniat anarhismi eest. Juba oma esimeses numbris see väike poliitiline leht sisaldas osakonna pealkirja all „Teaduslikud katsetused“, milles õpetati väga selgesõnaliselt mitmesuguste lõhkeainete valmistamist ja tarvitamist! Neid väikesi artikleid, mida võiks pidada pahemaks näiteks taduse vulgariseerimisest, kirjutasid kaks saksa anarhisti.

Üht seda lõhkeainete retsepti tarvitati 15. juunil 1880.a. Teda proovisid mõned lehe „tellijad“. Thiersi ausamba kallal Saint-Germainis.

Mitu päeva enne seda oli prantsuse revolutsiooniline komitee otsustanud, et „kodanlusele hoiatuseks tuleb panna toime tähtis akt“. Otsustati nimelt, et „timukate peremehe“ kuju, nagu nad nimetasid suurt Prantsuse riigimeest, pidi kaduma...

Thiersi kuju purustati dünamiidiplahvatusega. Sellele terroristlikule aktile pidi järgnema teisi, mis õnnetuseks nõudsid rohkesti inimohvreid...

1882. a. oktoobris tuli suur hulk tarvitajateühingu liikmeid kokku Bellecouri teatri keldris Lyonis, kus tollal asetses restoran. Kell pool kolm hommikul lahkus kaks meest saali kõrval olevast toast. Nad olid vaevalt kadunud, kui nooruke Louis Miodre märkas korraga laual suitsevat kera. Ta püüdis teda jalaga kustutada. Järgnes plahvatus. Kõik restorani lauad paiskusid ümber, lagi langes sisse, tuled kustusid. Louis Miodre'i mõlemad jalad olid purustatud ja ta suri mõne tunni pärast.

Samal ajal, kui pomm plahvatas Bellecouri teatris, plahvatas teine pomm seal läheduses, Vitriolerie kail, vabatahtlike värbamisbüroo ees.

Mõlemad pommid olid täidetud dünamiidiga ja umbes kahesaja tinatükiga, mis pidid olema väga surmava mõjuga.

Need atentaadid tekitasid suurt ärevust. Lyonis võeti valjule ülekuulamisele ja jäliti 66 kahtlast isikut.

Lyon oli tollal tõepoolest anarhistide keskuseks. Lyoni anarhistid juhtisid isegi Pariisi ja Bordeaux' anarhiste.

Suureks anarhistliku liidu hingestajaks oli vene vürst Peter Kropotkin, poliitiline pagulane, kes oli tulnud Prantsusmaale „korda looma“.

„Meie peame alatiselt tegutsema,“ kirjutas Kropotkin prantsuse lehes, „olgu siis sõnas või kirjas, noa, püssi või dünamiidiga. Kehtiva kodanlise korra murdmiseks peame tekitama alatist mässumeeleolu...“

Temale järgnes Emile Gautier, kes polnud küll vürst, kuid oskas oma vaateid väljendada sama „ilusasti“:

„Ärge unustage, et kodanluse Achillese-kannaks on kassa ! Rünnake järelikult ta kassat, rikkugem kõik ta ühendused, põletagem ta ürikud ja arhiivid, ta aktsiad ja obligatsioonid, hävitage piiha eraomandust!..“

Juurdlus paljastas süüdlased ja mitmed mõisteti vanglasse pikemaks ajaks.

Atentaadi kordasaatja ise, keegi Cyvoct, tabati järgmisel aastal Brüsselis, kuhu ta oli põgenenud. Ta elas seal väga vaikselt, valenime all, kuid ta ei võinud leppida mõttega, et ta terroristi-karjäär oli lõppenud. Ta valmistas oma pelgupaigas pomme, ja kui ta ühel päeval oma sõbra saatel läks pommi metsa proovima, lõhkes pomm enneaegselt ja kiskus sõbra tükkideks. Cyvoct vangistati, saadeti Prantsusmaale ja mõisteti seal surma.

Alustades 1882. a. ilmutasid Lyoni anarhistid suurt aktiivsust. Oma lehes nad olid mitmel korral märkinud Bellecouri teatri keldrit, mille nad ristisid „patuurkaks“, kui kodanliste kapitalistide kokkusaamiskohta. Anarhistid süüdistasid ses restoranis käijaid igasugustes häbitegudes, „meie naiste ja tütarde prostitueerimises oma kulla abil... Tehkem sellele lõpp, seltsimehed,“ kirjutas leht.

Juba oligi anarhistidel jälle uus atentaat kavatsusel. Mõte selle atentaadi korraldamiseks oli tulnud väga imelikult.

Anarhistide liit oli otsustanud avada korjanduse „aurevolvri“ annetamiseks mõrvar Fournier'le. Anarhist Pellionile tehti ülesandeks organiseerida seda korjandust, mis andis 68 franki. Kuna aurevolver ei maksnud rohkem kui 32 franki, siis jäi 34 franki üle.

Pellion esitas, et see summa oleks tarvitatud „propagandaaktiks“. Sel kombel oleksid anarhistid oma arvates ühe hoobiga tabanud kaks kärbest: oleks valmistanud rõõmu mõrvarile ja ühtlasi ka kodanlust „veidi vapustanud“.

Nii siis tehti ühele liidu liikmele ülesandeks valmistada 36-frangiline pomm. Ta valmistas anarhistide otsuse järgi „suurepärase masina“, ent keegi, Pellion ise kaasa arvatud, ei tahtnud oma elu saata hädaohtu „ilusa propagandaakti“ toimepanemiseks.

Siis tunnustas liit oma koosolekul, et „propagandaakt“ oleks sedapuhku asjatu ja otsustas hakata ergutama Joly nimelist isikut, kes oli end pakkunud tapma „Prantsuse vabariigi presidenti, politseikomissari või ükskõik keda“, et aga kodanlust „vapustada“.

Esialgselt jäid aga anarhistid, eriti „mõjuva tegeliku propaganda“ jutlustajad, siiski mõneks ajaks vakka. Kuid seda suurema energiaga ärgati 1892. a.

1892. a. veebruaris ja märtsis lõhkes Pariisis viis pommi, lastes õhku kohtukoja esimehe maja, kes oli mõistnud vangi Clichy mässajad, purustati dünamiidiga kindralprokurör Bulot' maja, Lobau kasarmuhoone jne.

Kõigi nende atentaatide kordasaatjaks oli bandiit Königstein, keda tunti rohkem „Ravacholi“ nime all.

Ravachol, kes oli juba tapnud pooltosinat inimest, oli 1892. a. veebruaris põgenenud Saint-Etienne'i vanglast, kus ta oli oodanud oma protsessi. Põgenik seadis sammud kohe Pariisi poole. Teel ta murdis sisse kivilõhkuja putkasse ja viis kaasa sada dünamiidipadrunit. Selle materjaliga too mees asus terroriseerima Prantsuse pealinna.

31. märtsil andis teda üles Very restorani omanik. Ravachol vangistati ägedas võitluses ja mõisteti sunnitööle ning seejärel surma. Surmaotsus saadeti täide 11. juulil. Sel mehel, keda ta kurbuse ja tõsiduse pärast hüüti „anarhistide Kristuseks“, oli palju jüngreid.

See oli muide anarhist Meunier, kes 24. aprillil, päeva eelõhtul, millal Ravachol toodi kohtu ette, laskis õhku Very restorani. Siis asetas Emile Henry, endine politehnikumi üliõpilane, 8. detsembril pommi Carmaux' kaevanduste kontorihoone alla Ooperi tänaval. Pomm leiti ja viidi komissariaati Heade Laste tänaval, kus ta lõhkes, surmates viis inimest. 12. veebr. 1894

Ravacholi va

Emile Henry asetas teise pommi Terminuse kohvikusse, kus ta teolt tabati ja vangistati. Mees mõisteti surma ja otsus saadeti täide 21. mail.

Sensatsioonilisemaks atentaadiks sest ajast oli Vaillanti atentaat. 9. dets. 1892, kuu aega pärast pommi lõhkemist politseikomissariaadis, lõhkes pomm parlamendi saalis, haavates 80 rahvasaadikut... Sellelt istungilt tuntakse kuulsat parlamendi presidendi Dupuy lauset: „Istung kestab edasi...“ Kuid mida tuntakse vähem, on, et Vaillanti pomm oli ainult lavastus.

Vaillant oli selle pommi valmistanud kaaslastega, kelleks olid... po-

Suurte naisnäitlejate saatusi

Naisi, keda lava viis elukõrguste tippudesse. – Jumaldamine ja unustus

Kuulsast prantsuse tragööditarist madame Dorvalist kirjutas kord tema Saksa ametiõde: „Ses naises esines kogu kannatus: emaarmastus, sõprus, endaohverdamine, viha, usk. Ja kui ta ei tahtnud ega võinud endas enam midagi sütitada ega vaigistada, siis oli ta elu ülearune ja kohutav. See elu oli alati täis meeleliigutusi, mis ületasid inimliku jõu.“ Ning iseendest see suur naine tunnustas: „Kannatuste lõõm on mind juba ammu hävitanud. Tunnen end olevat vana ja väsinud, vajan rahu, otsin rahu, kuid nüüd märkan, et ei oska rahus elada...“

See allumine kannatavale meeleolule on kõigi suurte naisnäitlejate iseloomujooneks. Mitte, et meesnäitleja ei tunneks sama suurt kannatust, kuid ehtsal naisnäitlejal see tundmus vallutab kogu inimese. Kuna meesnäitleja laseb mõistustki oma mängu mõjutada, näitleb naine rohkem vaistinguliselt ja vahenditult tundmuspurskeile alistudes. Göthe ajal oli Weimari teatri keskkujuks Corona Schröter. See oli jumalik kaunitar, nagu teda hüüti, väga harmooniline olend, veidi lõunamaiselt tõmmu, hingeliste, hiilgavate sõstrasilmadega ja pruunijuukseline naine. Iga tema liigutus oli meeldiv ja kaunis. Temas oli harulduselt ühtunud kehaline ja hingeline ilu.

Tollal polnud tavaline, et näitleja oli ühtlasi ka lauljanna, mis aga oli juba siis mõlema kunsti arendamisele suureks kasuks. Corona Schröter, muusiku tütar, oli juba viieteistkümne-aastaselt väga lugupeetud ja kiidetud lauljanna. Kuid ta igatses saada näitlejannaks. Weimari teatrisse pääses ta Göthe isiklikul soovitusel. Ta mängis kõiki tolleaegseid naisosi, alustades armastajaga ja lõpetades naissangariga. Ta oli nii teatri, koja kui kogu linna primadonna. Corona Schröter oli Weimari ebajumal, kuid ei laksnud kedagi endale lähedale. Marmorkülmaks ja marmorkauniks peeti teda. Kui vürstlik teater sulges uksed, lahkus Schröter jäävalt lavalt. Kui ta siis pika haiguse järele üksikult ja kogu maailmast mahajäetult suri Türinger Waldis, ei asetatud ühtki pärga ta kirstule. Ühtki isikut Weimari suurest seltskonnast polnud teda saatmas.

Kui selle jumaldatud naise elu kustuski nii traagiliselt, siis näitas Charlotta Volteri hiilgav ja üha tõusu jatkanud elu vastupidist.

Charlotta Volteril oli ainult üks mure: Ta tahtis igal tingimusel tõusta esikohale Viini teatris, saada teatri ja publiku keskkujuks. Rasketest oludest tulnud, sündinud kehvas Kölni töölisperekonnas, rühkis ta sitkelt oma eesmärgile, kuni sai omaaegseks tuntuimaks näitlejannaks. Temale oli kunst eesmärgi saavutamise vahendiks. Ning oma eesmärgi ta saavutas täielikult. Oma abikaasa, krahv O'Sullivan de Grassi kõrval, kes oli talle ustavaks sõbraks ja kaaslaseks, võttis ta vastu ovatsioone ovatsioonide järele. Kogu rahvas ülistas teda, talle pandi toime kuninglikke auavaldusi, kuningad ja keisrid on teda tervitanud ja talle määranud rikkalikke autasusid, kuid see naine ei tunnud end iial rahuldatuna.

Kui eesriie langes, nautis ta oma kõrget ühiskondlikku seisukorda. Kui etendus algas uuesti, ütles näitejuht: „Proua krahvinna, eesriie tõuseb.“ Siis sai Charlotte Volterist jälle suur tragööditar, näitlejanna, kes suurima andumusega, kogu oma vallutava deemonlikkusega kehastas isiku osa, mis talle oli näidendis määratud. Göethe „Iphigenie“ oli tema trump. Sellega ta pani aluse oma kuulsusele Viinis 1862. a. Selle hiilgeosa rõivastuses — valges, kullaga tikitud kleidis, raske tammepärg peas, teda maeti ta tahte järgi 1897. a.

Ka tähtsuseta osa „Georgette'is“ mängis ta meelsasti, sest see osa oli nagu tema enda elust võetud. Krahv ütleb näidendis: „Teil on pikk tee seljataga... — „Jah, ja minust on saanud hertsoginna,“ vastas näitlejanna, vastates seda ühtlasi ka iseendale. Krahv küsis: „Kes olite sündides?“ — „Puusepa tütar,“ vastas näitlejanna niisuguse tundmuskõllaga, et vaatajaist käis läbi kahin: „See hertsoglik naine ja puusepa tütar!“ Vaatajad unustasid selle loomutruu mängu ees, et olid teatris. Mängust hoovas näitlejanna isiklikku elu ja rõõmu oma võidu üle.

Kuulsad olid tema ettekanded surmast ja surmakartusest. Neist on säilinud kõnekäänd „Volteri hüüd“. Väga võimsalt mõjus tema Adelheid Göthe „Götz von Berlichingenist“ aheldatud mõrvarit oodates. Nii kuidas näitleja seal oma hingehädast kivistunud ootehirmus arendas karjuva ahastuse, selles oli suurim draamaanne.

Suure klassilise maailma mängimine oli talle läinud hinge ja verre. Tema oli see naine, kes õieti esimesena tõi lavale vanade greeka ja rooma rõivaste õige kandmise viisi. Keegi ei osanud enne teda õieti kanda greeka rõivastust. Tema Medea, Antigone, Maria Stuart olid saavutused, millele polnud võrdset. See naine saavutas oma eluteel suurima menu, kuigi ei sõitnud iial kuhugi võõrusetendustele peale Viini. Charlotte Volter oli Viinis ja jäi sinna. Ainult seal ta tahtis loorbereid lõigata, elada ja töötada. Ja ta mäng oligi omaaja parimaid. Kogu tolleaegne teatrielu ja kunst kajastas teda ja tema tõusu.

Hoopis teisest küljest puhkes laval õitsema Eleonore Duse kunst. Kui Duse, itaalia tragööditar, 1892. a. jõulu ajal viibis oma trupiga Berliinis võõrusetendusel, oli ta juba ette tuntud. Kõikjal peeti teda nagu looduseimeks, sest selle naise näitlemine mõjus tegelikkusena, väljalõikena elust. Ta oli täieliseks vastandiks oma prantsuse ametiõele Sarah Bernhardtile, kes kasutas igasuguseid reklaamvõtteid, et panna publikut ja seltskonda endast rääkima. Bernhardt kirjutas ise näidendeid, esines maalikunstnikuna, oli kujur, lühidalt — juhtis aina endale tähelepanu. Osav reklaam avitas, et temast räägiti mitte ainult Pariisis, vaid kogu maailmas. Duse selle asemel ei hoolinud reklaamist. Tema vaikne, oma sisemusse süvenenud olemus ja kunst ei talunud sellast kära oma isiku ümber. Temale oli küllalt ta esinemise ümber tekkinud elevusest teatris.

Nii ülistatud kui Duse kõikjal oligi, said tema kunstist parimini osa siiski ainult need, kes olid küllalt peenendunud selle vastuvõtmiseks. Sarah Bernhardt joobus õnnest, kui selleks avanes võimalus, ja põdes kurja, deemonlikku lohutusetust, kui saatus kaldus varjupoolele; ta võitles elu eest, ähvardas saatust otsustava väljakutsega ja kaebas valjult valus. Duselt esildatud valu selle asemel oli masendumine, sügavasse muresse laskumine. Kus Sarah Bernhardt samas näidendis oli hõõgunud kättemaksust saatusele ja teda oli hingestanud võitluskirg, seal nuttis Duse vaikselt oma hingelises üksilduses. See, mis Duse mängus ilmutas maailmavaadet ja elutunnet, ei olnud haiglane pessimism ega väsinud resignatsioon, vaid vaimne kooskõla. Tema omapärased sisemised tundmused ja elu sisu tunne vajutasid ettekandele terve elutahte pitsati. Ta ei tahtnud olla mingi valu ohver ega saatuse märter, vaid elu kannatused temas võitis tugev tahe. See tahe oli tema kunsti hing ja väljendusvahend. Kui ta selle sisemise tahte jõul lõi ja kehastas osa, ei minkinud ta end, ei moonutanud keha ega tarvitanud parukaid. Tal oli üll nõutud rõivas, kuid seda ei muudetud mingisuguste lisavahenditega. Igas osas oli ta itaallane, mitte ainult osas, vaid igas liigutuseski. Temas rääkis kõik — keha, käed, lill, kett, linik ta käes. Kõik, mis Dusel oli üll, tõstis seda, mida ta tundis. Ta polnud näitlejanna ainult kutselt ja koolituselt. Kõik oli temas loomulik ja tõepärane. Ta kõne oli vaba retoorikast ja ta esinemiskunst paatosest. See naine oli laval tema ise. Ta ei näidelnud oma tundmusi esildades, need tungisid ise esile ta sisemusest, olid seotud ta välimusega sisemiste akordide helides, olid ta sisemise mina väljenduseks. Sellele, mida Lessing kunagi seadis näitlejale sihiks, oli Eleonora Duse juba sünnipäraselt elavaks kehastuseks: Kunst ja loomus ühtugu!

Eleonore Duse (1859—1924).

Hiina sõjajumala ärk

Põlatud sõjameheseisuse aussetõstmine. – Hiina sõdurite

Pekingis, Shien-meni värava juures, kerkib kuulus sõjajumala Kuanti tempel Kuentimiao. Kui Hiinat veel valitsesid keisrid, ei unustanud nad kunagi sellest templist möödudes sõjajumalale ohvrit tuua. Keiser laskus põlvili kullaga õmmeldud kangastesse rõivastatud ja kõrgele, kalliskividega ehitud altarile asetatud jumalakuju ette.

Kui Hiina rahvuslik revolutsioon keisri kukutas, andis sõjajumala kultus maad uutele ideedele, kuigi hiina isad oma poegi jumalakuju ette kummardama õpetades neile veel ikka jutustasid Kuanti kummalistest tegudest. Juba hulk aastaid pole uhkesse sõjajumala templisse enam ilmunud keisreid purpurmantleis mandariinide saatel. Koja eunukkide ja mandariinide asemel liikusid templi kullatud sammaste vahel turistid. Kuanti templist sai koht, mis huvitas veel ainult välismaalasi. Hiinas praktiseeriti Konfutse õpetusi, kuulutati avalikult patsifistlikke ideesid. Sõjajumal oli unustatud.

Neid õpetusi Hiina rahvas kuulas meelsasti, sest suured sõjad olid talle valmistanud kirjeldamata kannatusi. Hiina rahvas tundis, et kõigi ta õnnetuste põhjuseks olid igavesti sõdivad kindralid, röövliid ja salakaubavedajad. Hiinlane ei võrdsustanud mitte ilma põhjuseta sõdurit vargale, röövlile ja põletajale. Kui mõne lugupeetud hiina sugukonna liige hakkas sõjameheks, oli sugukond häbistatud ja teotatud. „Heast rauast ei taota naelu ja aus inimene ei hakka sõduriks,“ ütleb hiina kõnekään, mida isad ei lakanud oma poegadele kordamast. Kui mõni talumehe poeg nälja sunnil astus „sõjaisanda“ teenistusse, siis rõivastus kogu perekond leinakitleisse, nagu oleks poeg surnud või saatnud korda häbiteo.

Nankingi valitsust moodustades ja kindralite võimu piirates, püüdis marssal Tschiang-Kai-schek teha kõik võimaliku hiina armee reputatsiooni tõstmiseks. Tal õnnestus see osaliselt, kuid see ei tähendanud veel, et hiinlased oleksid õppinud hindama armeed ja pidama sõjamehe kutset ausaks. Poleks jaapanlastel tulnud pähe tungida Põhja-Hiinasse, oleks hiinlaste vaated armeele ja sangarikultusele veel praegugi keelduvad. Oli vaja kahurimürinat, et virgutada hiinlasis endiste aegade kombeid, elustada Chani ja Tangi kuul-

Viletsus Hiinas

Sõda on Hiinale toonud lõpmata palju häda ja viletsust. Telegrammid teatavad näljast ja külmast, mis võidutseb Schanghais, nõudes päevas keskmiselt 200 inimohvrit. Kes aga saab, püüab põgeneda sõjapiirkonnast, võttes nii ütelda „näpu otsa“ oma varanduse. Meie pilt kujutab üht niisugust põgenike-paari.

„Eestimaa kuningas“

Allik-materjale ajaloolisele jutustusele „Eestimaa kuningas“

Mida jutustavad meile vanad kirjad arhiivides

Eesti rahva minevikus asetleidnud suurte sündmuste kohta tihti puuduvad meil arhiiv-andmeid, mõnel juhul leidub neid aga küllaldasel arvul. Uurijal tuleb välja koorida selget tõtt ja esitada lugejaskonnale ja laialdastele rahvahulkadele arusaadaval kujul. Põhjalik juurdlus arhiivides ja ürikute läbitöötamine laseb ajajärku ja sündmusi mõnikord hoopis teises valguses paista kui senini. Eriti veel siis, kui oleme pidanud leppima teostega, mis on teadlikult näidatud sellisel kujul, mida peeti tarvilikuks „maarahvale“ ja Eesti „talupojaskonnale“. Tänu Riigi Keskarhiivi ja Tallinna Linnaarhiivi juhtivatele jõududele ja ametkonna lahkele vastutulekule on nüüd võimaldatud alatine juurepääs ajaloolistele ürikutele ja töötamine arhiivides muutunud kergeks. Nüüd näeme ka ürikuid, millede olemasolu varemalt polnud teada ja kuhu varem ei pääsnud juure ametasutustes.

Minu ajalooline jutustus „Eestimaa kuningas“, mis hakkab ilmuma „Päevalehes 1. detsembril, põhjeneb peagu 100-protsendiliselt arhiivides leiduvail ürikutel ja käsitab suurt talupoegade liikumist, mis leidis aset läinud sajandi alul. Selle liikumise juured ulatusid isegi kaugemale ja neid tahan mainida lühikeste väljavõtetena. Jutustuse piirkond haarab enesesse kolm maakonda ühes Tallinna linnaga. Kohapealsed elanikud leiavad oma üllatuseks külade ja talude nimesid, mida koha peal ei tunta. Ja seda ka täie õigusega. Mõnest mainitavast külast ja taludest on säilinud tumedaid mälestusi rahva suus. Need eestlaste eluasemed on pidanud hävima ja andma aset mõisadele ja karjamõisadele; osa neist asulatest on „istutatud“ soo- ja rabaservadele.

„Eestimaa kuninga“ lugu on tõetruu kirjeldus

ja sellest on säilinud hulk kirjalikke jälgi. Kuna sündmuste esitamine on nähtud ette jutustaval kujul, siis jätan kõrvale iga üksiku isiku, koha ja sündmuse juure lisamata, missugustes arhiiv-materjalides selle kohta leidub andmeid. Algmaterjalide alatine mainimine teeks jutustuse ülearu keeruliseks ja lugemistsegavaks. Seepärast luban enesele siinkohal korraga mainida neid allik-materjale, mida olen uurinud ja töötanud läbi jutustuse jaoks. Mainitud allikad on kõik käsikirjalised. Olen hoidunud mõnest varem-ilmunud lühikesest artiklist ja brošüürist, sest need peale ühe, on koostatud „maarahvale“ ja isikutelt, kes muu seas oskasid ka kohalikku „talurahva keelt“.

19 allikmaterjali läbi töötatud. Sissejuhatava ja esimese ülevaatliku allika moodustab Eestimaa kuberneri kantselei akt nr. 159, millesse on koondatud adrakohtunike ja kohapeale saadetud valitsusametnike aruanded, tolleaegsete kirikuõpetajale kirjad ja sõjaväevõimude kirjavahetus. Ka leiduvad selles ärakirjad keisrile ja siseministrile saadetud kirjadest. Akt on ligi 500 kirjapoogna lehte suur. Eestikeelses tõlkes kõlab akti pealkiri:

„Karinu, Orina, Uuemõisa ja teiste mõisade talupoegade vastuhakkamisest 1805. aastal. Selles on ka Põllküla mõisa talupoegade vastuhakkamine.“

Kohtulikust juurdlusest ja kohtupidamisest mässajate talupoegade üle leiame üksikasjalise käigukirjelduse

Harjumaa Meeskohtu aktist nr. 1703. a. 1805.

See akt on 980 suurt lehekülge peenelt täiskirjutatud. Kohtualustele esitati järjekorras mitte vähem kui 1000 küsimist ja igale anti ka vastus. Eriti tähtsad ütelused ja rahvapärased nimetused on saksa keele hulgas toodud ära ka eesti keeles. Nii leidub rängim süüdistus üteluse pärast

„Siis ollen minna jo Ehstimaa Kuningas.“

Siis veel „naero Ramat“ ja „ninatarkus“, mida tõlgitakse saksa keele „Naseweise“ jne.

Tallinna linna puuduvast osast leiame jälgi

Tallinna Linna Alamkohtu protokolliraamatust.

pealkirja all: „Untersuchung wider den Arrokülischen Bauern Micko Jaan.“ Aruküla talupoeg Miku Jaan oli linnas levitanud mässujutte ja ta vangistati, kuna kaaslased pääsid põgenema.

Lühemaid, kuid mitmeti huvitavaid märkmeid leidub

tolleaegsetes kirikuraamatuis või kroonikates.

Täielikum neist on Kose kirikuõpetaja G. W. Striedterilt algatatud kroonikas „Allgemeine Nachrichten“.

Eestimaa rüütelkonna protokolliraamatus

on pühendatud neile sündmusile lehekülgi, köide A. I 44 „Journal und Protocoll vom J. 1805.“

Samuti leidub rüütelkonna arhiivis sissetulnud kirjasid pealkirja all „Eingekommene Sachen von 1805.“

Uuemõisa ja Harmi mõisade arhiivides

leidub vajalisi näpunäiteid jutustuse illustreerimiseks „Gutsgeschichte von Neuenhoff und Neu-Harm Anno 1672—1826.“

Jutustuses esinevate tegelaste ja kohtu alla sattunute perekonnaseisu ja eluaastate kohta hankisin andmeid vanadest

veneaegsetest revisjonikirjadest,

mis peeti saksa keeles. Täielikum neist oli „Revisions Listen. 1811. Harrischen Kreis. Kirchspiel St. Jürgens, Kosch, Rappel.“

Surnute ja abiellujate kohta olid kasutada

kirikuraamatud Juuru, Kose ja Jüri kihelkondadest.

Nendes leidub ka märkusi lahingus surma saanud eestlaste kohta, keda sakste käsul ja saksa pastorite nõusolekul maeti ilma puusärkideta sohu ja rabasse ilma kirikliku talituseta. Eriti huvitav sellepoolest on Kose kirikuraamat „Kosch'esches Kirchenbuch enthaltend das Verzeichniss der Copulirten und Verstorbenen vom Jahr 1802 bis zum Jahre 1808, geführt von Gottfr. W-m Striedler.

Allik-materjalina kasutasin veel

järgmisi raamatuid ja akte: „Gouvernements-Regierungs Rescripte“, „Publicate d. Ehstlaendischen Gouvernements Regierung“, „Gilde Protocoll vom Jahr 1805“, „Concepte. Anno 1805—1806.“, „Protocollum Publicum“, „Niedergerichts Protocolle vom Jahr 1806“, „6-te Revisio. Harrien. Kirchspiel Joerden“ ja mitmeid teisi.

Külade ja talude nimed on kontrollitud

õigekirjutuselt ja tutvunetud ka kohapealse maastikuga, asulatega jne. Jutustust ilustavad fotod koha pealt, mitmete tolleaegsete isikute pildid (vanaaegsete maalide järele), väljavõtted aktidest ja kunstnike joonistused sündmustest.

Mihkel Aitsam.

ILMUS MÜÜGILE

OMA KODU nr. 9

Rakvere erinumbrina.

SISUKS: Kirjutusi linnapea H. Aviksoo'lt, Arnold Liivilt ● Lüürikat ja proosat Rakvere elutsevailt kirjanikelt ● Romaani järg ● Ehitusjandust jne.

Teatri ja kino osas: Ants Vaino, uudiseid Hollywoodist ja hulk pilte.

ÜKSKI NAINE EI JÄTA LUGEMATA

Elegantne daam — moeringvaadet. Eeskujulik perenaine — praktilisi nõuandeid majapidamisest.

HIND ENDISELT 35 SENTI.

Jätke see kahe silma vahele!

Oletame, et teist jookseb mööda kass või koer. Te tahate looma tähelepanu äratada ja kas teete „Tss!“ või lööte jalaga vastu maad. Kuhu vaatab kohkunud kass või koer? Kas ta vaatab teile suu sisse või teie jalgadele? Ei, ta vaatab teile otsekohe s i l m i. Tähendab, loomagi tähelepanu äratab inimese juures kõigepealt ta silmadepaar — kui mitte igakord oma liikuvuse, siis vähemalt oma säraga.

Kui vaatame inimest, siis me esmajoones vaatame ta nägu, ja selles köidavad meid — vähemalt esimesel hetkel — silmad. Nii mõneski keeles me näeme, et silmad ongi annud nimetuse k o g u n ä o l e. Võtke kas või sõna „nägu“ ise. Me ei kõnele kunagi, ütleme, mõne inimese „haistust“, vaid ainult just ta „näost“, see sõna aga teatavasti tuleb juurest, mis tähendab nägemist, mis — teiste sõnadega — otsejoones viib silmade juure. Aga eesti rahvakeeles tarvitatakse seal, kus meie ütleme „nägu“, ka lihtsalt „silmad“, nagu näit. väga sageli tarvitatavas ütluses „s i l m i p e s e m a“, mis loomulikult tähendab pesta k o g u nägu, mitte aga ainult nägemisorganeid.

Et inimese k o g u nägu on oma nime saanud silmist, seda näeme teisteski keeltes, näit. prantsuse keeles „visage“. See sõna tuleb juurest, mis samuti tähendab nägema. Või saksa keeles „G e s i c h t“, mis tuleb verbist „sehen“ — nägema.

Silm ei mängi suurt osa mitte ainult kogu meie igapäevases elus, vaid ka k e e l e s. Me kõneleme sageli „s i l m a p i l g u s t“, kui mõtleme ajavahemikku, mis on väga lühike, täh. ajavahemikku, mis on õieti nii lühike, kui palju kulub aega ühekordseks s i l m a p i l g u t a m i s e k s. Sedasama „silmapilku“ me jällegi näeme ka teistes keeltes. Võtame näit. kas või saksakeelse „A u g e n b l i c k'i“.

Meie „silmapilk“ ei tarvitse sugugi olla laentõlge saksa keelest, vaid ta võib kergesti olla tekkinud iseseisvalt, kuna ta põhjeneb vaatlusel, mis ei ole loomulikult omane ainult sakslastele, vaid millele võiks tulla iga inimene. Vene keeles ei ole asi mitte nii väga lihtne, aga ka mitte liig keeruline. Seal me näeme sõnu „m i g“, „m g n o v e n i j e“, millede juure kuulub aegsõna „migatj, mignutj“, mis tähendabki pilgutamist.

Osa neid inimesi, kes leiavad, et „silmapilk“ kuulub liig naiivsete, liig lapsikute sõnade hulka, tarvitavad järjekindlalt ainult „h e t k e“ ja loomulikult siis ka „hetkeline“ „silmapilkse“ asemel. Nii väga hukkamõistev ei maksaks siiski olla. „Silmapilk“ on võib-olla veidi naiivne ja lapsik, aga ta on see-eest väga piltlik — plastiline, tahaks öelda. Soome keelest võetud „hetkel“ ei ole meie silmis piltlikkust ega plastilisust. Ma ei taha loomulikult midagi öelda „hetke“ vastu — tarvitatagu teda ainult „silmapilguga“ vaheldamisi. Eesti keel ei kaota seelläbi midagi, vaid ainult võidab.

Aga „silmapilgu“ ehk „hetke“ tähendamiseks on olemas veel kolmas sõna — „m o m e n t“. Kuhu me siis paigutame selle sõna? Kas ta on niisama piltlik nagu „silmapilk“ või niisama väheütlev kui „hetk“?

„Momendil“ on sama juur, mis on näit. sõnul „m o o t o r“ ja... „m ö ö b e l“; veel võiksime nimetada kas või „m o b i l i s a t s i o o n i“. Aga mis on siis kõigil neil sõnul ühist? Noh, „moment“ on ladinakeelne „momentum“, mis on kokku tõmmatud oma pikemast kujust „movimentum“. Selle sõna juureks on „mob, mov“, mis tähendab l i i g u t a m i s t ja l i i k u m i s t. „M o o t o r“ tähendab „liigutajat, liikumapanijat“, „m ö ö b e l“ aga, mis on eesti keele tulnud saksa keelest ja sinna prantsuse keelest, prantsuse keele aga ladina keelest, kus ta kuju oleks „mobile“, täh. „liigutatavat eset“, teiste sõnadega „liikuvat ehk vallasvara“. Selleks liikumiseks aga, mis meid huvitab sõnas „moment“ hetke mõttes, ongi vana tuttav silma liigutamine, mis meile paistis silma juba „silmapilgu“ juures. Tähendab, „moment“ ei erine mõtteliselt kuigi palju tollest „silmapilgust“, kuigi peab olema mõningaid teadmisi keele alal, et seda tähele panna

Lugejad ei ole võib-olla tähele pannud, et ma juba paar korda olen tarvitanud kõnekäändu „silma paistma“. Seegi kuulub õieti meie tänase teema alla. Võtame ju maailma vastu peaasjaliselt silmadega.

Oleks päris huvitav vaadata, millised jäljed on jätnud „silmad“ e e s t i k e e l e. Lubatagu tuua üks väike kimp, millest nii mõnigi lilleke on vägagi tuttav, mis aga ühenduses meie teemaga saab hetkeks nagu veidi uut valgust. On aga kindlasti neidki, mida nii mõnigi lugejaist ei tunne.

Eestlase tähelepanuteravust ja sõnalist tabavust näitab ütlus, nagu: „m i d a g i k a h e s i l m a ehk silmapaari v a h e l e j ä t m a“. See on väga tabavalt öeldud, sest mis on meie silmade v a h e l, seda me tõepoolest ei saa tähele panna, niisama vähe nagu lampi, mis on asetatud meile pähe.

Rahvas ütleb ka „s i l m i a n d m a“, mis tähendab: „end näidata julgeda“. Samuti ta ütleb ka: „E i m a v i i m i s t s i l m a p e a s t v õ t a“ ehk teiste sõnadega: „Ma ei või viimset ära anda“.

Seda tuntud umbusklikkust, mis iseloomustas vana- ja osalt ka uueaja eestlast, väljendab nii üldtuntud ütlus, nagu „O m a s i l m o n k u n i n g a s“. Õige on ka see, et „s i l m a d n ä e v a d e n a m k u i s i l m“. Öeldakse ka, et „k ü l l a p k u l m s i l m a h o i a b“, s. t. „küll ma kuidagi sellest hädaohtlikust või rumalast seisukorast pääsen“.

Aga mis tähendab see, kui ma ütlen: „S e e o n m u l l e s i l m a k s?“ Muidugi seda, et „see on mulle r ö ö m u k s“. Kaunis halb on lugu inimesega, „kel on s e i t s e s i l m a p e a s“, sest teiste sõnadega see ütleb, et kõneallolev mees on p u r j u s. Kui me tahame kellegi kohta öelda, et tal on nutt varaks, siis võime seda teha ka sel kujul: „Ta s i l m a d p e e s.“ Kui me oma ra tähelepanu juhime teatavale jaolule, siis „p a n e m e t a l l e m a d p ä h e“, sest seni ta oli „m i s t ä r a“.

Kui me lubame midagi teha sündida lasta, mida õieti ei te teha, siis „p i g i s t a m e s i l m k i n n i“. Seda ei tee me oma i likus nõrkuses kunagi isiku k keda me „ei salli s i l m a o t s k i“. Küll aga hoiame meile armsaid inimesi või esemeid „n o m a s i l m a t e r a“.

Hea on, kui me ei ole nii p dad, et meile enam midagi „silm paista“, veidi halvem on juba siis, kui midagi „silma t o r k sest see võib mõnikord olla k ebamugav. „N e l j a s i l m a võime oma partneriga kõnelda suuremas seltskonnas, kui kõik sed sealviibivad isikud oma s sulevad.

Loodan, et käesoleva artikli lugejate hulgas on hästi palju „g i s s i l m i“ ja „s õ s t r a s i l nagu teatavate tundemärkide j nimetatakse teatavaid noori olevusi. Loodan ühes kõigi scost lugejatega, et neist üksk nagi ei saa „k a a r n a s i l m a s. t. „rongaemaks“ oma lastel nad kunagi ei saaks „v e s i s i l ehk alati nutvat last, ja et n tarvitaks „l i i g. ehk a b i s i l täh. prille, kui need nende näe sobi. Loodame ka, et armast kohtumisi ei jälgiks kunagi „p s i l m“ ehk teravapilguline k samuti seda, et ükski lugupeetu gejaist kunagi ei vaja „s a n d m a“, s. t. pimeda kerjuse talu Neile aga, kes jahil käivad, so hästi palju „p u n g s i l m i“ ja l i s i l m i“. Ärgu ainult arvi et „pungsilm“ on konn — ei, s j ä n e s, kuna aga luuleline „ silm“ on lihtsalt p a r t.

Lõpetuseks avaldan ainult l et keegi ei ole seda kirjutust lu k u r j a silmaga.

FILOLO

Poolemiljoniline varandus müüdi 61 krooni eest

Petserimaal müüdi 10 kinniswara

26. nov. Petseri jaoskonna kohtupristawi poolt toimetatud kinniswarade müügil wahetas omanikke 10 kinniswara. Üldse oli müügile määratud tähendatud päewal 25 kinniswara, nendest müüdi 10, moratooriumi said 2 ja ülejäänud korraldasid oma wõlad.

Petseri wallas asetsewa Sergei Lõwi 7,98 ha suuruse maatüki, mida hinnatakse 15,000 kr., ostis Wassili Warik 61 kr. eest. Rootowa wallas asetsewa Anisim Karawajewi 21,94 ha suuruse maatüki $^{13}/_{60}$ mõttelist osa ostis Boris Karawajew 294 kr. eest. Irboska wallas asetsewa Mihail Kurkini 3,60 ha suuruse maatüki $^{5}/_{36}$ mõttelist osa ostis Stepan Kurkin 126 kr. eest. Senno wallas asetsewa Konstantin Wisitski 1,62 ha suuruse maatüki ostis Wassili Troschkow 84 kr. eest. Laura wallas asetsewa Jefim Koltsowi 39,58 suuruse maatüki $^{1011}/_{1979}$ mõttelist osa ostis Jewdokim Koltsow 7035 kr. eest. Petseri wallas asetsewa Feodor Kuropatkini 14,09 suuruse maatüki $^{5}/_{36}$ mõttelist osa ostis Wassili Worobjew 1355 kr. eest. Senno wallas Irboska waksali juures asetsewa Karl Weinbergi 1,06 ha suuruse tööstuskoha ostis hüpoteegipidaja Marie Hitter 3500 kr. eest. Irboska wallas asetsewa Mihail Koslenko 10,72 suuruse maatüki $^{6}/_{7}$ mõttelist osa ostis Jaan Tromm 1300 kr. eest. Wana-Irboska wallas asetsewa Natalja Garsneki 10,3 ha suuruse maatüki ostis Joosep Kade 305 kr. eest. Meremäe wallas asetsewa Paul Kattai 12,11 ha suuruse maatüki $^{1}/_{7}$ mõttelist osa ostis Andrei Kärg 190 kr. eest.

Teater • Muusika

„Estonia“ teater

Pühapäeval, 28. nov., päevaseks etenduseks B. Smetana ooper „Müüdud mõrsja“; õhtul alandatud hindadega H. Raudsepa „Vedelvorst“.

Esmaspäeval, 29. nov., alandatud hindadega Beneši operett „Haljal aasal“.

Teisipäeval, 30. nov., alandatud hindadega V. Shakespeare'i komöödia „Suveöö unenägu“.

Töölisteater

Täna päeval **„Kolmekrossi ooper“** 9. korda. Algus kell ½3 p. l. Pääsmed 25—150 senti.

Täna õhtul **„Mehe küljelnu“** 19. korda. Algus kell ½8 õhtul. Pääsmed 20—125 senti.

Esmaspäeval **„Õitsev meri“** üldhindadega.

Teisipäeval **„Mehe küljelnu“**.

Kolmapäeval „Inimesed ajujääl“ 5. korda.

Laste kunstiõhtu puhr

Oleme võinud jälgida meie väikeste võimeid tihtigi koolipidudel, konservatooriu balleti- ja tantsustuudiote esinemisil.

Nad on meid alati haaranud, lisaks et kunstilise väärtusele, selle erakordse siiruse susega, millega teostavad lapsed omi suuri kesi ülesandeid.

Laste kunstiõhtu, mis toimub neljap detsembril, „Estonia“ kontsertsaalis, tahab luse piires ühendada nende esinemiste ük tusi.

Ohtu korraldamine on usaldatud ÜENÜ osakonna hooleks ja tuntud kunstipedagoo timisel on mudilaste pere agarasti tege pakkuda oma parimat niihästi väikesele kasvanud publikule.

Et võimaldada õhtu eeskava jälgimist test publikule, on õhtu algusegs määratu Pääsmed on eelmüügil „Päevaleht“ ja „ kooli“ raamatukauplusis.

Sünnipäewala

Aleksander Kask, panga- ja ühistegelane, 29. nov. 1885. a. Lohusuu w. Tartumaal. E panga direktor ja ühistegewuskoja esimees.

Hugo Kool, õpetaja, sündinud 29. nov. Kuremaa w. Tartumaal.

Hilarius Sakaria, helikunstnik, sündinud 1899. a. Tallinnas.

Kaarel Tammiste, Eesti Linnade Liidu sündinud 29. nov. 1903. a. Keilas. Seltsi omawalitsustegelane. Kalewi malewkonna o hatusliige.

Pierre Frondaie'
armastusromaan

Saatuslik eksitus

25

— Te olete ilus kink Romeo otsingul olewalle sentimentaalsele olewusele. Teil polnud waja Senegali sõita, et saada õnnerüütliks. Te mõtlesite wälja isiku, et petta naist... Arge pigistage rusikat, ütlen teile: homme sirutate käed wälja!

Georges mõtles: „Tapan ta.“

Ta urises tasasel häälel:

— Waikige...

Teine jatkas:

— Ei. Ütlen teile seda, mis te olete! Uskusin siia tulles, et teie tüssataw oli teadlik, niiwõrra madalale laskunud, et kannatas teid, teades, kes teie olete. Kuid ei! Hingasin kergemalt! Ta ei tea midagi! Teie kawalus on pikema ulatusega. Te kindlustate oma seisukohti. Te püsite.

Dewalter waatles teda korraga jahmatusega. Ta ei suutnud mõista, et ta hinge üle otsustati nõnda. Ta polnud kunagi oletanud, et see wõiks olla wõimalik... Ta mõtles oma kolm päewa kestnud Kolgatale... Oswill irwitas:

— Ilmkahtlematult olete liitunud liiakasuwõtjatega, et püsida seni, kuni asi on täiesti küps? Teete silmi rikkusele.

Wärisedes raewust, korraga ettepoole kummardunult, Georges hüüdis üsna tasa:

— Lurjus! Räpane, halastamatu hing! Annaksin sel hetkel kogu oma elu, et teid tappa nagu koera, jah, nagu koera. Te äratate minus metslase wiha, jah, metslase, minus, kes ma olen waid armastus.

Oswill puhkes naerma:

— Waid armastus!

Ta näis tantsusamme tegewat.

Siis tundis Dewalter oma wiha weelgi kaswawat:

— Jah, waid armastus, jah... hullumeelne ogar! Õnnetu, kes pole suuteline mõistma ei mingit üllasust! Ah, kuidas, ma teid kahetsen: teil oli kõik elust... jah, kõik, teil, elajas, kuni rikkuseni, mis wõimaldab, et kõigega wõib kõik teha... Teil oli naine... ja seepärast et olete waene, waeseimast waesem, südame- ja instinktiwaene, te ei osanud teda säilitada!... Ja teie teotate mind, rikast, seda õiget rikast meist mõlemast!...

Ta oli wähem kui meetri kaugusel Oswillist, ikka pisut ettepoole kummardunult, et tal oleks jõudu paisata talle sõnu, neid karjumata. Kuid ta wiskas need talle näkku ühe hingetõmbega, kahwatuna, nõrdinuna. Ta purskas talle:

— Ah, ma tapaksin teid, ütlen teile, wõrratu rõõmuga, meelsamini kui muiste jooksukraawis, kui tema ei oleks seal, kahe sammu kaugusel, et teid kaitsta... Lurjus!

Inglane kahtles wälgusähwatuse kestes: kas tõepoolest see meeletus, see raew, kas ei olnud see teotatud ausa mehe oma? Kuid ta enda loomus keelas teda sellesse uskumast. Ta tegi wäikese liigutuse käega, wäikese põlgliku liigutuse, ülbema ning otsustawama kui suure:

— Rahustuge. Ma ei ole weel kõik öelnud.

Härra Dewalter, endast ära, sai ülewõimu. Ta käfutas:

— Ei. Küllalt! Arge öelge enam midagi!... Minu kord on niiid rääkida, minu kord...

Ta kogus end:

— Teie naine, arwate, teie naine awastab püünise? Et teil on õigus? Et armastus ja petus on waid üks? Et jään ja spekuleerin ta hellusele, ta kaastundele? Teie wõiduhõiskate?

— Jah, wastas Oswill ägedalt.

Georges ajas enese sirgeks, ta naeris:

— Wilets!

Ta lähenes weelgi. Nüüd oli ta omakorda walmis lööma haawu. Ta aimas kuhu lüüa. Ta mõistis, miks see mees teda wihkas ja ta ähmast soowi, et ta talle sarnaks.

— Te olete kõik ette näinud, lausus Dewalter rõhuga, mida läbistas teatud wõiduröõm... kõik ette näinud, wälja arwatud ilusad asjad! Mul ei ole enam pennigi, kuulete... mitte pennigi... Kannatage ometigi pisut... kannatage, sest, armastuseta, te lõhkete wihast ja kadedusest... Kannatage: armastan teda! mina wõin armastada, mina! Armastan teda! Laostusin tema jaoks...

Dewalter tundis wastase wõpatust...

— Jah, laostusin... Armastan teda!... Noh, kannatage pisut: armastan teda! Ja ma sõidan minema. Lihtsalt. Ilma kõigita. Sõidan ära.

— Ei, hüüdis Oswill.

Tal oli wõiduilme.

— Wilets, kordas Dewalter.

Ta pööras Oswillile selja ja läks nagu wäsinuna toetuma kamina wastu. Oswill järgnes talle sinna:

— Ei. Te ei sõida mitte ära. Te jääte. Te olete unnmikus. Jah, unnmikus, sõnade mänguta! Te ei sõida ära. Muutsin kõik.

Ta nägu oli õela ilme meistriteos. Ta oli taibanud, et Dewalter kõneles tõtt, et ta wõis põgeneda kauniduses. Oswill keeldus sest. Ja hambalõõkidega, nagu purew loom, karjus ta talle ettewalmistatud kättemaksust:

— Olen kõik ette näinud. Riisun teilt teie ilusa shesti. Ma ei taha, et olekside kadunud kangelane ja et teid taga nutetaks. Te ei wõi enam ära sõita.

Ta näis nii kindel eneses, et Dewalter wõpatas.

Oswill lõpetas:

— Kingin teid teie tüssatawale. Ta abiellub teiega: mina lahutun! Jah, teie pärast! Lahutun.

Ta wasardas neid sõnu, käed rusikas:

— Seda mina teen!

Dewalter ümises weel, ühegi liigutuseta:

— Lurjus!

— Teie olete aumees, irwitas Oswill teotawalt. Abiellute naisega, kes on teie tõttu oma au kaotanud! Te olete rikas!

Ka kuna Dewalter ei liigahtanud enam, ta ütles talle nina all jäleda rõõmuga ning rõhutades sõnu, nagu tahaks ta nendega Dewalterit purustada:

— Te olete rikas. Kuid tuleb kõnelda, üles tunnistada... ja temal — kuulata!

Nad püüsid wastastikku, teineteist löömata, seotud wihkamisega... Korraga wõpatasid nad koos: nad mõistsid, et Stéphane astub kohe tuppa. Nende teotused, nende meeletus, olid neist wäljunud niiwõrra tagasihoitud ägedusega, et nad teadsid, et Stéphane polnud midagi kuulnud nende wõitlusest. Nad teadsid ka, et Stéphane polnud suuteline kuulatama ukse taga. Dewalter tegi üliinimliku pingutuse, et anda jälle rahu oma näole tagasi. Ahwihüppega oli Oswill eemale karanud.

Stéphane leidis ta suurepärase näitlejana heasüdamlikult keset salongi seiswat. Oswill wõttis teda wastu:

— Seal te oletegi?... Me just lõpetasime, härra Dewalter ja mina.

Oswill waatles neid järgemööda, headusega:

— Te näete, see mõõdus wäga hästi... Jumalaga.

Stéphane astus sammu ta poole. Ta oli tänulik, wabastatud ja ta muistne wimm waigistus. Ta küsis Oswillilt:

— Kas ma ei näe teid jälle, Oswill?

— Ei, wastas ta.

Ta raewust laastatud südames oli terwe keeris. Kuid rõõm selle üle, mis ta tegi, andis talle wõime naeratada. Ta ütles:

— Minu usaldusmees, mu adwokaat, teie omad, ja notarid, minu oma, teie oma...

Ta pöördus Dewalteri poole:

— Härra oma... korraldawad asjad wäljaspool meid.

Ta läks oma kübarat wõtma.

— Mu kallis, olen kaotanud. Olin kihla wedanud, et te ei leia kunagi meie seltskonnas meest, kes oleks teie ja teie armastuse wäärne... Te leidsite härra Dewalteri...

Uuesti uuris ta Dewalterit. Ta nägi teda sirgena, korrektsena, käsiwarred risti Ta aimas Dewalteri pingutust, et mit langeda. Ta naeratas talle:

— Tehke Stéphane õnnelikuks. teile kerge: te olete täiuslik aumees.

Ta haaras neid oma pilguga nagu millesse ta neid oli püüdnud ja sõna lausumata, läks ta minema.

— Ta on waene mees, ümises

20.

Oswill kõndis mööda tänawaid, e mast mõnulemisest. Ta kõndis mööda Elysées'd, kõneldes üksinda ja tehes käeliigutusi, nii et kunagi polnud ta wähem alkoholiwaba, kui tol õhtul, mi nud tilkagi joonud. Armukadedus wo laiali nagu joobumus, ja mitte ainuük kadedus, waid selle alatu õde: kadedus dedus, see hinge mädajooks, ei mit haaw, waid mädapaise. Ta kadestas D Ta kadestas seepärast, et ta oli Osw mõlgistatud, kuid soliidse intellektiga mõistnud, milliste mõtte-lilletatud aeda taja oli see waene: keelatud, suletud aed ümber tema, Oswill, hulkus kerjuse

Kuid ta ütles endale, et nois aed rakse nälga. Warem wõi hilsem tuleb juda. Siis ta hõiskas. Nagu apasch oma wõistlejat wälisukse ees.

Kuidas wõis Dewalter põgeneda Ei milgi wiisil. Sel korral oli see weider inimene selles kindel. Kell oli kümmend õhtul. Homme, enne keskp heb ta adwokaadi juure. Liialt õnn wabanemise üle, Stéphane oleks nii ta ei waidleks millelegi wastu. Juba nudki ta muust kui mest mehest... U Seal lämbuski Oswill rõõmust.

Täpsusega kujutles ta endale nend tuste arengut. „Tõde liikwel,“ irwita

Ta näis kuulwat juba Dewalterit „Uür? — Mul ei ole raha. — Wõtke piletid. — Majapidamine? — üks tschekk köögi jaoks. Ja kui so mul oleks puhas pesu, sigaretid, ärge libistada mõned paberrahad mu pin

Mida käseb Union Tallinna daamidele talveks?

Kuna UNIONi jalanõudetehased teatavasti on saanud määrava tähtsusega teguriks Ameerika, Pariisi, Londoni j. t. jalatsimoe-käskude meie kandjale ja oludele kohandamises, siis pöördusime UNIONi jalatsivabrikule, et mida see suurim kogu Eestit jalatsitega varustaja siis meie daamidele talveks käseb.

UNIONigi toodangus, kui kõnelda kõigepealt värvidest, püsib esikohal **must**; alles sellele järgnevad pruunid j. t. toonid. Seoses esimesega on muidugi leidnud töötlemist eel kõige **lakknahk** — see tänavune „šlaager". On ju ta läbilöömist soodustanud, et ta ei ole nii kerge pori ja tolmu vastu võtma ning on ka hõlpsasti puhastatav, seepärast ka kohaseimaid botikuis kandmiseks. Ta levikule on kaasa aidanud seegi, et mood lubab teda kanda „kõigil kellaaegadel". Pealegi leiame lakki UNIONil fassonges, mis päästavad selle materjali eriti meeldivale mõjule. Muide, UNION on loonud aga ka huvitavaid kompromisse lakki sidudes teiste nahasortidega, nagu seemisega, ševrooga jne., mis on annud õnnestunud tuhmi-läike efekte. Ühe sordiga piirdudes on tulnud dekoori taotlemisel juba arvesse teppõmblused, pasplid, perforeeringud jne., aga kõik see on ikka käsitamist leidnud mõõdukuse ja hea maitse piirides, mis teeb ühe kingapaari kantavaks mitmete kleitide juure ja mis on ka põhjustajaks UNIONi kingade suurele levikule.

Kuna meie oludes talvel kingaküsimus koondub mitte niipalju välisele, n.-n. tänavajalatsile, kui just kingale, mida võib kanda **päev läbi** (seega ka botikute sees tänaval), siis on UNIONi peahuvi olnudki talvejalatsite väljalaskmisel sihitud just **kergemate** kingade, n.-ö. kleidiga kantavate kingade kujundamisele ja tootmisele. Sellega aga ei taheta ütelda, nagu valitseks siin siis eranditult kõrge konts. Ei, vastavalt moele, on kergegi kinga juures saavutatud kompromiss poolkõrge kontsa näol, mis figureerib plokk-kontsast kuni nõgusateni välja. Nii et iga jalg ja maitse tohiks leida oma.

See muidugi pole UNIONi keelnud tootmast ka puht-tänavakingi.

Mainimata ei saa jätta ka UNIONi **õhtu- resp. ballikingi.** Huvitaval kombel on selle ala viljelus kujunenud masintöögi käsituses ootamatult meeldivaks. Kingad, mida UNION õhtuks pakub, mitte üksi ei matki viimseid moe ettekirjutusi, kus figureerib esirinnas tänavune kuulus sandaali ja kinga „ristsugutus" — rihmadest king, vaid ta toodab neid ka juba tegumoodides ja materjalides, mida seni võis töödelda vaid käsikingsepp. Mainimist pälvivad siin eriti UNIONi hõbedarihmsed, mida teeb eriti meeldivaks mustade efektide taotlus.

UNIONi püüdeks peale maitseka ja ilusa välimuse on olnud aga rohkeimal määral veel kingi toota ka hästi vastupidavad, mis on ka õnnestunud esmakvaliteedilise materjali tarvitamiselevõtmisega. Sellest tunnistab seegi, et UNIONi kingad ei kaota niipea oma fassongi, vaid säilitavad selle kõrge vanuseni.

Kõigi nende omaduste tõttu on UNIONi jalanõud sedavõrd levinud ja nõudmine nende järele on nii suur, et UNIONi jalanõude laialdasele müügivõrgule tekitab praegusel hooajal raskusi kõikide nõudmiste rahuldamine tarvilise kaubaga.

Selliseks on kujunenud õhtuking

1. Õhtusandaal kuldnahast. Taolised lahtised tegumoed on viinud selleni, et tallale kinga sees kingitakse samuti suurt tähelepanu ja ta niiviisi on kujunenud kinga üheks dekooriks. 2. Perforeeritud tantsuking näitab läbi aukude lakknahka ja jätab varbad vabaks. 3. Selles Pariisi viimses toodangus on leidnud ühendamist sandaal ja king. 4. ja 5. Ka kinniseimad õhtukingad jätavad varbad vabaks, sest kuidas siis muidu näidata uut pitsvarbaosaga sukka, läbi mille sillerdavad kleidi värvi lakitud varbaküüned.

KALOSSID ®
botikud, wiltsaapad
Raudnahk Tallinn
Estonia p. 15.

Siis on seal veel toakingade kategooria, mis alati on olnud jõuludeks meeleldinähtud kingitusesemeks. Toome siinkohal pildis kolm nende uusimat esindajat. Nagu näha, matkib vasem neist kõiki moodsa kinga tunnuseid — jättes isegi varbad vabaks. Ülemine paremal jälle puutub silma suurelt õistopsult, mis peab olema õige värvikirju. Alumine tepitud satäänist oma karusnahkse vooderdusega kuulub juba talve meelitaivama tegumoe hulka.

Tallinnas, 28. nov. 1937.

Armas Anni!

Sa küsid minult nõu, kust ja milliseid kingi endale jõuluks osta? Olen siiani ikka kannud OVALDI omi, kuna need on mugavad ja vastupidavad, säilitavad kõrge vanuseni fassongi ja pealeselle on ilusad ning elegantsed. Ka värviküsimus ei tarvitse Sulle muret tekitada, sest OVALDilt leiad sa kingi kõigis värvides. Sa tahad neid kingi peaasjaliselt oma uue musta kleidi juure? Ja siis veel kanda halliga, rohelise ja punakaga?.. Aga osta siis juba mustad lakk-kingad, millega võid liikuda niiöelda hommikust õhtuni.

Mida Liisile jõuluks kinkida? Niipalju kui mina tean, vajaks ta hädasti ilusaid toakingi. OVALD aitab siingi Sind hädast välja oma moodsa toakingade valikuga.

Sa kurdad, et Su põngerjas juba kulutab jalatseid rohkem kui jõuad talle osta. Tee kord proovi OVALDi lastekingadega. Minu poisu ja plika on neist seni enne ikka välja kasvanud kui neist jagu saanud. Oleksid võinud seda järeldada ju oma mehe kingadest, kes viimati neid väga ülistas. Ka minu Jaan on OVALDi liistuga väga rahul. Muide, ta ostis endale alles eile OVALDilt uued lakk-kingad ja on neist nüüd nii suures vaimustuses, et lubab külastada nüüd kõiki balle. Et aga minu omad on vanad, siis usun, et jõuludel on tema kapis, mida ta nüüd nii hoolega juba lukustab, minu jaoks paar OVALDi uusi õhtukingi. (Muide, sünnipäevaks tõi ta mulle Ovaldi juurest suurepärased botikud.) Meil töös kannavad ka kõik ametnikud OVALDi kingi ja pole olnud kunagi kuulda, et keegi seda oleks kahetsenud.

Tervisi Su perele! Olen edaspidigi — praktilise naisena, kellena mind alati oled tunnud — riietusküsimuses Sinusuguse tuulepea teenistuses.

Suudlen.

Elli.

P. S. Ütle Liidele (ta palus minult), et OVALDi kingaäri asetseb VIRU TÄN. 5 ja tehas ise V. Ameerika 20. Sama.

Mida käseb Molyneux?

Molyneux-moemaja demikollektsioone iseloomustab Eesti Frankfurdi konsul hr Ed. Schwarzschild järgnevalt:

Värvid: must, piimašokolaadi- ja suitsupruun, veinipunane, hall päevaks, ja õhtuks — must, „brotuaari-hall", vanaroosa ja meresinine.

Joon: kinnine kaelus, pikad käised; siluett muutumatu. Paljud modellid näitavad kaht taskut, mis asetsevad vasakul kohakuti — sisseõmmeldud taskurätiga; pealelõunakleitide üheks uueks „tunnuseks" on 2,5 sm laiused sallkraed.

Materjalid: päevaks — villane kleitideks ja kostüümideks; džörsit, duvetiini, chiné-tweedi; õhtuks — musta velvetit, vanaroosat või halli jäika satääni; „puukoore"-, hõbepastell- ja mosaiigilist kuldlameed ja kulla- ning mustasegulist pärsia motiividega brokaate; litterriet, võrku, pitsi.

Õhtuks: elastilised kimonokleidid; poloneesefektid tibatillukeste nööpidega, mis sulevad ümberliibuvaid kleite; ampiirdekolteed; horisontaalsed drapeeringud; seotavad lehvid rinnal, vööl ja seelikuil; drapeeritud, „õlapaelu" moodustavad sallid, mis siirduvad ümber keha ja annavad šärbiefekte; transparentselt üles ehitatud korsaažid. Paljud kuldlameekleidid näitavad pikki varrukaid ja ees sügavat kandilist dekolteed. ¾-pikad õhtumantlid moodustavad kleidiga ansambli.

Juurekuuluvused: päevaks 2,5 sm laiad patentnahast vöö, õhtuks teraslameest särbid. Sallid — trükitud, pikad ja kitsad nagu meeste kaelarätid; narmasotstega. Kinnitislillena vööl või dekoltees mitu kimpu kannikesi, mõnikord õige suuri. Ka roose — vööl või vasakul õlal.

Karusnahad: hõberebasest revääridi; eemalehoiduvad hõberebasekeebid, mis on töötatud nii, et keep näib nagu ühest nahast toodetuna, kusjuures ta eest esineb üleni hõbedasena, tagant — mustana.

Univeri mööbliriie

on vastupidavast materjalist, päikesekindlalt värvitud ja käsitsi kootud. Kudumistööstus H. Univer, S. Tartu mnt. 12, Tallinnas, telef. 317-66, toodab pealeselle veel tuntud kõrges kvaliteedis uksee- ja aknaeesriiet super- ja hommikmantliriiet jne. Suur valik mustreid alati saadaval. Avatud 9—6.

Kas teate et...

MIDA ÜTLETE dekoltee kohta, mis õhtukleitidel ees kitsa piluna ulatub kuni nabani? Lelong on tema lansseerijaid. Chanel jälle laseb paista ihul küljegedelt, kuna ta nöörib oma kleidi kaenla-alt vööni niiviisi, et ihu läbi sillerdab. Schiaparelli kleidid küll katavad, aga tõstavad rinnad niivõrra esile, nagu tahaksid nad kleidist läbi tungida. Osa moemaju jälle laseb paista ülalt rinnajatkul kuni võimalikkuse viimse piirini.

VEEKINDLAD ÕHTUKLEIDID on Londoni uusimaid leiutusi. Sealseil keemialaboratooriumel on läinud korda imbutada peenimaid ja tundelisimaid siide veekindlaks, ilma et riide kude ja läige sellest vähimatki kannataksid. Nii võib siis tulevikus kaunitaridele n.-ö. „vabalt" kallata veini sülle, ilma et sellest tekiks tüli või kahju.

TASKURÄTI suurus daamidele ja lastele Inglismaal määrati mõned aastad tagasi kindlaks 9—8 inchile (1 inch = 2,54 sm). Neid mõõte suurendati nüüd 10—9 inchile. Nelinurkseks jäävad nad edasi. Huvitav on aga teada, et Louis XVI ajal mehed tarvitasid piklikke, naised ümmargusi, ovaalseid ja kolmenurkseid rätte. Marie Antoinette'ile see ei meeldinud ja ta andis käsu, et taskurätt tohib olla vaid nelinurkne.

LAINUD AASTAL tarvitati Ameerikas 52 000 tonni puhastuskreemi, 26 520 tonni näovett, 19 000 tn näoseepe, 17 500 tn toitekreemi, 2350 tn minki. Üldse nähtas ameerika kosmeetikatööndus läinud aastal 2-milj.-dollarilisi kälvet.

MODELLKLEIDID
pärastlõunaks ja õhtuks müüa.
Võetakse vastu tellimisi.
„LEMME", Kinga t. 6—8. Telefon 479-56

Mantlid, palitud, ülikonnad
rikkalikus valikus
„DERNIER CRI" Harju 29

Enne kui lõplikult otsustate oma kingaostu, astuge

Salamanderi

jalanõudeärri Vabaduseplatsil 10 — Majaomaniku Panga majas — ja tutvuge meie uue talvekingade valikuga. Vaatlemine ei kohusta veel ostmiseie, — aga oleme kindlad, et Teile meeldib seal mõnigi paar, sest meie uued modellid üllatavad.

Raadio nädala-kava

Pühapäev, 28. november.

7.55 Tallinn: Jumalateenistus Niguliste kirikust (Saksa keeles). Praost K. Mühlen. 9.00 hommikkontsert heliplaatidelt. 9.55 Tallinn: Jumalateenistus Kaarli kirikust. Õp. F. Stokhlm. 10.00 Tartu: Jumalateenistus Peetri kirikust. Õp. J. Taul. 12.00 Eesti viiulisoolosid. Ewalt Turgan. 12.30 põllutöötoja karjakontrolli eriteadlane agr. A. Ruderström: Karjakontrolltöö tulemusi. 13.00 põllumajanduslikke teateid. 13.05 kontsert eesti helitöist. K. L. Kalevi malewkonna puhkpilliorkester. Juh. prof. J. Waks. 14.00—14.30 nimede eestistamise rünnapäeva kõne.

16.50 heliplaate ja reklaami 17.00 lähtekohti wabaharidustööks. Eesti Naisliidu juhataja M. Reisik: Naisliikumise hariduslikest ja kasvatuslikest suundadest. 17.20 kella-5-tee muusika heliplaatidelt. 17.50 Ed. Laaman: Kui Maapäew kuulutati kõrgeimaks võimuks Eestis. 18.20 „Wastu pidada, wastu pidada lõpuni!" Ants Kobruleche episood wabadussõjast. Näitejuht Felix Moor. Tegevuskoht ja aeg: Eestis jaanuaris 1919. 19.15 „Kus kõik pirrud kahel otsal..." Luule ja laulupõimik wabast Eestist. 20.00 õige aeg. Ilmateade. 20.05 Eesti helitöid. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 21.10 lugemistund. Juhan Tõnopa loeb katkendi Jaan Kärneri romaanist „Tõusew rahwas" II. 21.35 wana tantsumuusika. 22.10 moodne tantsumuusika „Gloriast". Kurt Strobeli orkester. 22.55 päevauudiseid ja sporditeateid.

Raadiosaatejaama „Rõmme K. L. S." saatekava pühapäeval, 28. novembril 1937.

Kell 14.30 heliplaate. 15.00 Johannes Põllupüü loeng — „Töökatse ja sotsiaalkindlustuse küsimusi". 15.20 soololaule — Johannes Piller (bariton), klaveril Johannes Traublum. 15.40 lugemistund — prl. Erika Saar. 16.00 heliplaate ja teateid.

Esmaspäev, 29. november.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — kand. G. Klaus. 8.30 Tallinn: Turuteade.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 mandoliinimuusika. Kirillowi mandolinistid. 18.30 Inglise keele tund algajaiele — mag. J. Silwet. (Tartust.) 19.00 lõbusaid helisid idamaalt. (Heliplaadid.) 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade. Hinnanoteeringud. 20.05 politsei laulab. Tallinna politseiametnike meeskoor. Juh. H. Roosma. 20.30 arhiivaar O. Wares: Liitriigid ja Eesti Wabadussõja ajal. (Riigi Keskarhiivi loeng, Tartust.) 21.00 edasi walsiga. (Heliplaadid.) Suur walssside-popurrii — Don Sebastiani orkester. 21.15 kirjanduslikke uudiseid. (Tartust.) 21.30 lugemistund. Karl Ader loeb katkendi ühest eelkäijitletud uudisteosest. (Tartust.) 21.50 viiulisoolosid. Raja Feinstein-Drabkin. Klaveril Erika Tuttelberg. 22.15 R. Strauss: sümfooniline poeem „Kangelaselu". (Heliplaadid.) New Yorgi filharmoonia sümfooniaorkester. Juh. Willem Mengelberg. 22.55 päevauudiseid.

Teisipäev, 30. november.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — õp. H. Karm. 8.30 turuteade.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 lastetund. „Suur kontsert on koidu a'al". Koolilaste laule ja orkestriettekandeid. 18.30 Prantsuse keele tund — mag. K. Kann. 19.00 kohwikumuusika. Kohwik „Kultase" kapell. 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade 20.05 wiis minutit terwisele — dr. med. M. Kask. (Tartust.) 20.10 meeleolu soololaule. Arno Niitof (bariton.) 20.30 R. Põldmäe: Eesti rahwatantsudest. (Eesti Rahwa Muuseumi loeng, Tartust.) 21.00 orkestrikontsert. RM orkester. Juh. F. Nikolai. 21.40 aktuaalne weerandtund. 21.55 Skandinaawia muusika. RM orkester. Juh. F. Nikolai. 22.35 unistaw meloodia wäikesel õhtutunnil. (Heliplaadid.) 22.55 päevauudiseid. 23.00 esperantokeelne nädalakroonika.

Kolmapäev, 1. detsember.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — õp. L. Naudepp. 8.30 Tallinn: Turuteade.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 Anton Kasemets: Eesti muusika arengutee. (V.) 18.30 heliplaadiuudiseid. 18.55 majanduslik ringvaade — toimetaja L. Grandberg. 19.10 operetimuusika heliplaatidelt. Maret Weberi orkester mängib popurriisid. 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade. Hinnanoteeringud. 20.25 põllutööteaja linamajanduse nõunik agr. J. Rätslaid: Lina hariminc turumõuete seisukohalt. 20.55 põllumajanduslikke teateid. 21.10 wana-tantsulugusid kandlel. Aleksander Marguson. 21.35 lastewanemate weerandtund. Mag. Aleksander Elango: Murdeealisest noorest. (Tartust.) 21.50 Haydn: Sümfoonia G-duur. RM orkester. Juh. prof. R. Kull. 22.15 instrumentaalkontsert. (IX.) Selektsii — A. ükslp. 22.55 päevauudiseid.

Neljapäev, 2. detsember.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — õp. B. Ederberg. 8.30 turuteade. 13.00—13.30 kooliraadio. „Sigtuma wallutamine". Kuuldepilte Aug. Mälgu romaanist „Läänemere isandad". Kuuldepiltide tekst A. Mälgult.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 „Kultase" kapell mängib. 18.30 Inglise keele tund edasijõudnutele — R. Seth. 19.00 sisepoliitiline ringvaade. 19.15 Inglise kuninga kroonimispidustuste muusikat. (Heliplaadid.) 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade. 20.05 wanadest helifilmidest. (Heliplaadid.) 20.40 pool tundi perenaistele. Salme Eslas: Jõulutoitudest. 21.10 orkestrikontsert. RM orkester. Juh. F. Nikolai. 21.45 kirjanduslikke uudiseid. (Tartust.) 22.10 orkestrikontsert. RM orkester. Juh. F. Nikolai. 22.55 päevauudiseid.

Reede, 3. detsember.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — misjonijuhataja H. Põld. 8.30 Tallinn: Turuteade.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 lastetund. „Kui Pakane tuleb..." Lugusid Talwetaadist ja talwelõbudest. 18.30 Eesti keele tund — R. Kreis. 19.00 Brahmsi ungari tantse. (Heliplaadid.) 19.25 aktuaalne weerandtund. 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade. Hinnanoteeringud. 20.05 heliplaadiuudiseid. 20.40 dr. H Peterson: Loomatuberkuloosi nakkamus inimesele ja wastupidi. (E. Terwishoiu Muuseumi loeng, Tartust.) 21.10 „Eugen Onegin", P. Tšaikovski ooper. (Läbilõige.) Selektsii — A. ükslp. 22.55 päevauudiseid.

Laupäev, 4. detsember.

7.00 äratusmäng. 7.05 võimlemist. 7.20 päevauudiseid. 7.25 hommikkontsert heliplaatidelt. 8.10 hommikpalvus Jaani kirikust — õp. A. Eilart. 8.30 turuteade.

17.50 heliplaate ja reklaami. 18.00 Karl Jungerman: Hiina kultuurilisest minevikust. 18.30 ajaviitemuusika. RM orkester. Juh. F. Nikolai. 19.35 saatekava ülevaade. 19.40 päevauudiseid. 20.00 õige aeg. Ilmateade. 20.05 wälispoliitiline ringvaade — toimetaja Hanno Rahamägi. 20.25 laupäeva-õhtu Aruwäljal. Aruwälja Andrese enda korraldatud. Tantjuks mängivad „Lõbusad welled". 21.50 lugemistund. Enn Toona loeb katkendi Elmar Ramla jutustusest „Kodukäijad seiklewad". 22.15 moodne tantsumuusika „Estonia" walgest saalist. J. Pori orkester. 22.55 päevauudiseid.

Raadiosaatejaama „Rõmme K. L. S." saatekava laupäeval, 4. detsembril 1937.

Kell 15.30 heliplaate. 16.00 noortetund — esineb Kiwimäe algkooli õpilasi. 16.30 heliplaate ja teateid.

Apteekide ööwalwe

Pühapäeval wastu esmaspäewa:

Kadrioru apteek, Narwa mnt nr. 64. Tel. 303-01. 1. linna apteek, Pärnu mnt. 10. Tel. 445-41. 2 linna apteek, Telliskivi tän. nr. 40. Tel 439-42.

Nõmmel:

Trossini apteek. Apteegi tän. 4.

Kõige soodsamini tellite oma
JALANÕUD
jalanõudetööstus
„KOIT"
HARJU TÄN. 43. Müürivahe nurgal.

TEHNIKA JA TEADUS

Voolu regulaator

Masina seisakul, kui dünamo ei tööta, kõik vootarvitajad toidavad end patareist. Viimane jatkab tarvitajate vooluga varustamist ka sõiduki kohalt liikumisel, kuni sõidukiirus tõuseb 13—16 km tunnis. otseühenduse ülekandel. Sõidukiiruse tõusuga nullist kuni mainitud suuruseni, kasvab dünamo tiirude arv ja seega ka tema voolu pinge, nagu see näidatud diagrammis nr. 1., mis 600 t/m võrdub 6,5—7 voldile, kuuevoldilise süsteemi juures ja 12-voldilise juures — 13—14 voldile. Kui pinge on tõusnud tähendatud kõrgusele, peab dünamo automaatselt lülituma sõiduki elektriseadeldise võrku. Sellest hetkest alates ta toidab kõiki tarvitajaid ja ühtlasi laeb ka patareid.

Dünamo võrku lülitamine toimub elektromagneedilise automaadi abil. Sama automaat lülitab dünamo ka võrgust välja, kui tema pinge langeb allapoole normaalset. Niisuguse automaadi põhimõtteline ehitus on skemaatiliselt näidatud joonisel nr. 2. Ta koosneb magneetilisest süsteemist kahe mähisega, millest esimene H. on väikese arvu spiraalidega, traadi suurema põiklõikega ja lülitatud võrku järjestikku. Teine J. on suurema arvu spiraalidega traadi väiksema põiklõikega ja lülitatud paralleelselt dünamo klemmidele AB. Elektromagneedi ankru D külge on kinnitatud kontakt E, mis tarvilisel hetkel end ühendab kontaktiga F. Peajuhtmete võrku on paraleelselt lülitatud patarei AK järjestikku lülitatud ampeermeetri Amp kaudu.

Kui dünamo pinge võrdub või tõuseb veidi kõrgemale patarei pingest, omab vool paralleelses mähises J niisuguse tugevuse, mille juures südamik M magnetiseerub ja tõmbab ankru D enese külge,

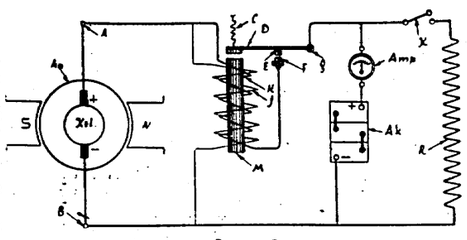

Joon. 2.

lukustades seega kontaktid EF. Alates sellest hetkest on dünamo lülitatud võrku ja vool tungib klemmist A läbi mähiste JH ja sealt edasi kontaktide kaudu EF vastuvõtjasse R ning osaliselt ka patareisse AK laadimisvoolu näol. Olenevalt järjestikku mähise J spiraalide ühtumisest mähise H spiraalidele, nende magneedilised mõjud liitudes kindlustavad küllaldase kontaktide EF liitumise kuni dünamo voolu pinge ületab patarei oma.

Seega oleks automaadi üks ülesanne täidetud, kuid temal on ka veel teine, võib-olla isegi tähtsam ülesanne, nimelt ta peab ka õigel ajal dünamo võrgust välja lülitama. Dünamo tiirude arvu vähenemisega, väheneb ka tema voolu pinge, mis lõppeks muutub nõrgemaks patarei omast. Järelikult patareid tühjendav vool läbistab ankru D, kontaktid EF, mähise H, ankru An. mähise ja tungib edasi patareisse. Et selles teekonnas takistus on väike, omab voolu pinge suuruse, mis kardetavaks muutub dünamo ankru mähisele, kui automaat dünamot patareist ei lahuta. Mõistagi võib see ainult siis juhtuda, kui automaat on rikis.

Korras regulaatori juures patarei vool läbistab mähise H vastupidises suunas mähise J. voolule, mille tõttu südamik M kaotab oma magneedilise võime ja vabastab ankru D, kontaktid EF eralduvad üksteisest ja seega lülitavad dünamo võrgust välja. Skeemil näidatud ampeermeeter Amp., olles mõõduriistana, on ühtlasi ka kontrollabinõuks. Ta on varustatud kahepoolse skaalaga, mille järele võib otsustada mitte ainult voolu tugevuse kohta, vaid ta näitab ka kas patarei on laadimas või tühjenemas. Ampermeetri osuti kaldumine paremale näitab patarei laadimist ja vasakule — tühjenemist (dünamo on välja lülitatud).

Dünamo töö jälgimise kergendamiseks on uuemail sõidukeil veel armatuurlauale asetatud punane signaallamp, mis põlema sütib dünamo lülitamise momendil ja kustub väljalülitumisel. Parimaks automaadi tegevuse selgitamiseks vaadeldud skeemil on näidatud kaks juhet. Tegelikult on aga automaadil ainult üks juhe, kuna teise juhtme asendavad sõiduki metallosad või n.-n. mass, mis oma suurte põiklõigete tõttu väga hästi täidab oma ülesande. Pealegi niisugune massi kasutamine teeb juhtmete võrgu lihtsamaks, odavamaks ja kindlamaks.

Olgu tähendatud, et suurem osa regulaatoreid on ehitatud kirjeldatud põhimõtete alusel ja nende hulgas ka firma Boschi oma (v. joon. nr. 3). Ta on leidnud laialdast kasutamist Euroopa firmade masinail, mispärast vaatleme tema tegevust ja ehitust rohkem üksikasjaliselt. Ta koosneb jämedast mähisest G, mille moodustavad 6 vasktraadist spiraali üldise takistusega 0,01 oomi ja peenmähisest F, mille moodustavad järjestikku ühendatud vask- ja nikkeltraadi juppidest spiraalid, mille arv oleneb dünamo pingest. Peenmähise üldine takistus on 30 oomi 6-voldilise süsteemi juures ja 12-v. juures 50 oomi.

Jäme mähis G on asetatud peenmähise F peale. Kangi e vertikaalne õlg moodustab enesest magneedi südamiku suhtes ankru ja horisontaalne õlg

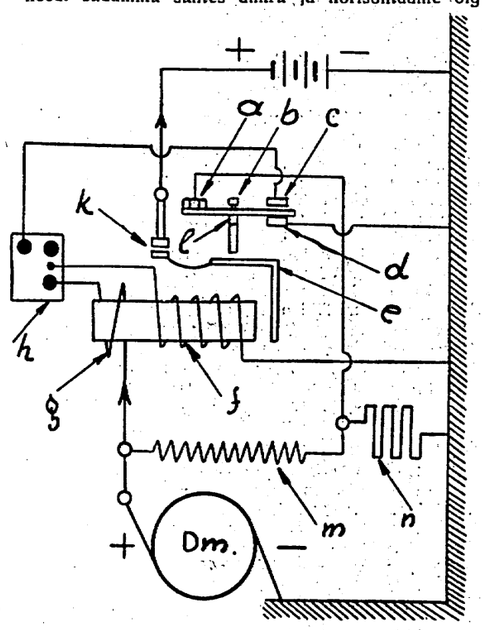

Joon. 3.

mõjutab kontakte K ja ühtlasi ka varda l kaudu kontaktplaati b, mis vardast isoleeritud. Plaadi liikuv ots on asetatud regulaatori liikumata kontaktide cd vahele. Peenmähis F on lülitatud paralleelselt dünamo Dm ankru suhtes. Jäme mähis G on aga massi ja kontaktide K kaudu (kui nad lülitatud on) järjestikku lülitatud dünamo ankru ja patarei vahele. Juhtumil, kui dünamo pinge on väiksem patarei omast, on kontaktid lahti ja kontaktplaat lasub liikumata kontaktil d. Järelikult sellisel juhul kõik voolutarvitajad toidavad end patareist ja dünamo töötab peagu tühjalt. Tema ergutusvool läbistab järgmise tee: dünamo (+), ergutusmähis m, plaat b, kontakt d, mass ja dünamo (—).

Regulaatori mähiseid toitva voolu teeks on: dünamo (+), jäme mähis g, regulaatori kere mass h, (isoleeritud sõiduki massist) peenmähis f ja dünamo (—). See vool käesoleval juhul ei suuda magneedi südamikku nii tugevasti magnetiseerida, et see tõmbaks oma külge kangi e vertikaalse otsa, vaid viimane jääb asendisse, nagu see skeemil on näidatud. Dünamo tiirude arvu suurenemisega tõuseb vastavalt ka pinge tema harjadel ja niipea kui see pinge võrdub või veidi ületab patarei pinge, tõmbab magneedi südamik kangi e vertikaalse otsa endale ligemale, mille tõttu tõuseb kangi horisontaalne õlg üles, kontaktid k ühinevad ja sellega lülitavad patarei võrku. Kui selle juures dünamo ja patarei pinged on võrdsed, siis töötavad nad mõlemad paralleelselt. On aga dünamo pinge suurem patarei omast, siis võtab ta terve koormatuse enda peale ja laadib ka veel patareid.

Dünamo tiirude arvu suurenemisel tõuseb ka voolu tugevus mähises f, magneedi südamik tõmbab kangi e vertikaalse õla endale ligemale, horisontaalne õlg tõuseb kõrgemale, mõjutab varda l kaudu kontaktplaati b, mis võtab neutraalse asendi, tähendab — ei riiva kontakte cd. Kontakti väljalülitamise tagajärjel plaadi b ja kontakti d vahel ergutusmähise m lülitatakse võrku järjestikku täiendav takistus n (nikkeltraat), mis kohe esile kutsub ergutusvoolu vähenemise ja seega ka dünamo pinge languse. Dünamo pinge järsul tõusul plaat b puutub kokku ülemise kontaktiga c ja mähis m lülitatakse seega ankru võrgust välja, mille tagajärjel ergutusvool kiiresti langeb ja vähendab seega ka dünamo pinge kuni normaalse suuruseni. Järelikult kontaktplaat b, kõikudes väga kiirelt, lülitab või lahutab takistuse n ja ka mähise m, millega hoiab praktiliselt alati dünamo pinge ühesugusel tasemel, kuid veidi kõrgemal patarei omast. Kontaktid k eralduvad üksteisest ainult siis, kui dünamo pinge langeb madalamale patarei pingest. Sellisel juhul patarei vool, tungides vastupidises suunas, paralüüsib südamiku magneetlilise võime ja sunnib regulaatorit lahutama dünamot patareist.

Kirjeldatud regulaator, kui ta on korras ja reguleeritud asjatundlikult, hoiab dünamo pinge ühel

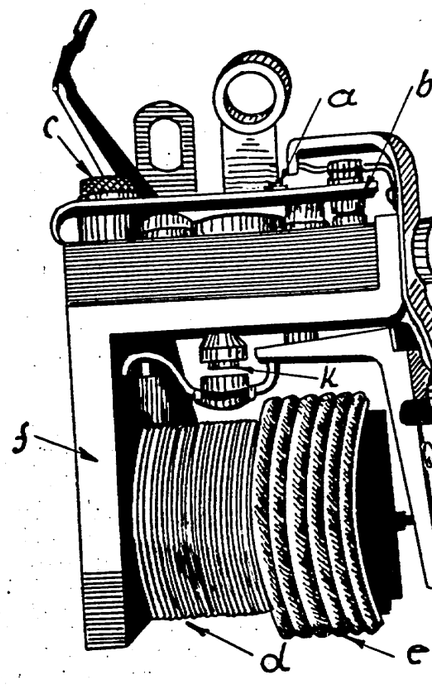

Joon. 4.

ja samal tasemel 900—4000 ankru tiirude juures.

Joonisel nr. 4 on näidatud regulaatori ü vaade, kus b on kontaktplaat, f — kere, mis leeritud sõiduki massist, k — relee kontaktid, c — reguleerimise kruvid, d — peen- ja e — j mähised.

Kokkuvõetult olgu tähendatud, et regulaat sõiduki elektriseadeldises tähtsamaid osi. Tema rasolust oleneb patarei laadimine, tühjenemin isegi dünamo saatus. Kahjuks paljud ei hinda r laatori tähtsust küllalt tõsiselt, mispärast maks asjata kaunikesi summasid patarei ja dünamo randuste eest.

J. L

Vastutav toimetaja J. TAKLAJA
Väljaandja Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisu

In memoriam

cand. math.

Walter Kask

Suured teod ei unune

Pidud

ESTONIA TEATER

Pühapäeval, 28. novembril, kell ½8 p. l.
7. korda
harilike hindadega
„Müüdud mõrsja"
B. Smetana ooper 3 waatuses
Pääsmed Kr. 2.50 — 80 s.
Kell ½8 õhtul
28. korda
alandatud hindadega
„Vedelvorst"
Hugo Raudsepa komöödia 4 w.
Pääsmed Kr. 1.— kuni 10 s.
Esmaspäeval, 29. novembril, kell pool 8 õhtul
24. korda alandatud hindadega
„Haljal aasal"
Jara Beneši operett 3 waat. 16 pildis.
Pääsmed Kr. 1.75 — 20 s.
Teisipäeval, 30. novembril, kell pool 8 õhtul
12. korda alandatud hindadega
„Suveöö unenägu"
W. Shakespeare'i komöödia 3 waatuses.
F. Mendelssohni muusika.
Kesknädalal, 1. detsembril, kell pool 8 õhtul
uuslavastus-esietendus
„Tosca"
G. Puccini ooper 3 vaatuses.
Harilikud hinnad.
Pääsmed Kr. 2.50—30 snt.
Teatri kassad awat. tl. 12—4 p. l. ja õhtul kella 6 paole 9.

EESTI DRAAMATEATER

Eesti Draamateater Tallinnas.
Pühapäeval, 28. novembril, kell ½8 õhtul
100. korda
„Kevade"
Andres Saremi dramatiseering 3 waatuses (6 pildis) O. Luts'u „Kevade" järgi.
Näitejuht — Leo Kalmet.
Lavapildid — Pärn Raudwee.
Kassa awatud neljapäewast kella 11—1 e. l. ja 5—8 õht.

EESTI DRAAMATEATER

Eesti Draamateatri ringreisid
„Mees trumpidega"
Hugo Raudsepa komöödia 3 waatuses.
Näitejuht — Ed. Türk.
Dekoraator — W. Blunt.
Sõnnas, pühap., 28. nov.,
Karulas, teisip., 30. nov.,
Antslas, kolmap., 1. dets.,
Walgas, neljap., 2. dets.,
Tõrwas, reedel, 3. dets.,
Tsirgulinnas, laup., 4. dets.,
Rõngus, pühap., 5. dets.
Algus igal pool kell 8 õhtul.

Noorsooteater
Samades kohtades, samadel päewadel algusega kell 4 p. l.
nukuetendus
Kawas:
1) „Reis ümber ilma" — A. Awenariuse lugu lastele. Nukuteatrile kohandanud A. Kiwikas.
2) „Lillhalbjas" — A. Kiwika dramatiseering hiina aineil.
3) „Mänguasjade mäts" — G. Helbemäe lugu lastele.
Näitejuht — Wold. Alew.
Lavapildid — U. Martin.

TOOLISTEATER

Pühapäeval, 28. novembril, 9. korda
kell ½8 p. l.
„Kolmekrossi ooper"
J. Gay — B. Brechti lugu lauludega 3 waat. 10 pildis.
Pääsmed 25—150 senti.
Pühapäeval, 28. novembril, kell pool 8 õhtul
18. korda harilike hindadega
„Mehe küljeluu"
M. Jotuni naljamäng lauludega 3 waatuses 15 pildis.
Pääsmed 20 — 125 senti.
Esmaspäeval, 29. novembril, 52. korda
kell ½8 õhtul
üldhindadega
„Öitsev meri"
Andres Särewi dramatiseering Aug. Mälgu romaani järgi 8 waatuses 8 pildis.
Pääsmed 25 ja 50 senti.
Teisipäeval, 30. novembril, kell ½8 õhtul
19. korda
harilike hindadega
„Mehe küljeluu"
Pääsmed 20—125 sendini.
Kolmapäeval, 1. detsembril, kell ½8 õhtul
5. korda
harilike hindadega
„Inimesed ajujääl"
Pääsmed 20—125 sendini.
Kassa awatud iga päew tl. 12—4 ja 6—8.

KINO HELIOS

2, 4, 6, 8, 10.
Maria Andergast,
Albrecht Schoenhals,
suurfilmis
„Ju-Ju"
(Suur-seiklus)

KES
LOEB

„PÄEVALEHTE"
JÕUAB KIIREMINI SIHILE
SEEPARAST
TELLIGE
VEEL TANA ENDALE
„PAEVALEHT"
1. DETSEMBRIST S. A.

Tunnid

Ladina
inglise, saksa, vene, prantsuse, eesti k. tõlgin hästi, valm. kolledži, ülik. lekt. k. ja gümn. eks. Dipl. õp. Koidula 13—9. Tulla pärast kella 4.

Masinakirja tunnid
Nunne t. 1—2. Õpilaste vastuvõtt kella 10—1 ja 4—7 õhtul.

Ladina
keele eksam, valmistan kiiresti ette gümn., kolledshi ja ülikooli õigust. kava ulat. Kõnet. kella 3—5 p. l. Kaupmehe t. 5—2.

Kes daamidest vabal ajal, väikese tasu eest õpetaks
inglise keelt
sissesõitnud soliidsele riigiteen. noormehele teat. slt. „32/8932".

Palwekirjad

Parim ja odawaim büroo
Tõlked, kirjavahetus, ärakirjad
Masinakirja kursused.
Berlitz School. Sakala 39—5. (Eesti Panga taga).
Kõnetr. 488-20

Tööpakkumised

Vajatakse kohe lastega perekonda tublit, keetaoskajat, oma korteriga
teenijat
Palk kuni Kr. 20 kuus. Nõmme, Raudtee tän. 37.

Tüdrukut
tarvis maale. Kaubelda 29. skp. kella 9—11 homm. S. Pärnu m. 76, majandusühisuse hoovis.

Linna ligidale maale kaupluse kohta vaja vanemat
inimest
väikese lapse juure. Kaubelda 29. skp. Kunderi tän. 2-a krt. 3 kella 11—1.

Moeärisse vajatakse gümn. haridusega
müüjannat
Teat. pal. slt. „39/8939".

Tööotsimised

Korralik aus lasteta abielupaar soovib
teenistust
tallu. Kirjad slt. „21/8321".

Pagar
otsib kohta, on vilunud leiva- ja saiatöös. Härrad peremehed, võimaldage. Pal. teat. kirj. slt. „8/8308".

27-a. neiu palub enne pühi mingisugust
tööd
kas kraamima, pesu pesema või perenaiseabiks. Kirjad slt. „30/8930".

Aednik
otsib tööd, omab tunnistused, oskab oma tööd, 35-a. praktika. Kirjad slt. „24/8324".

Karusnahkade tööd
mantlid, kraed, joped jne. Saate uusi ja vanu parandada, odava hinna eest. Kopli tän. 22—21, sissekäik Malmi tänavalt.

Aus saareneiu palub pisarsilmil
teenistust
kas lapse juure või lihtsamasse perekonda. Enne teeninud. Kirj. slt. „40/8900".

Äriliste kalduvustega
noormees
otsib mingit ärilist tegevust. Kirjad slt. „38/8898".

Vajan kohe
juuksurikohta
meestetöödele, aitan kaasa ka naistetöös. Kirjad slt. „12/8312".

Lp. tööandjad!
Palun, võimaldage ausale täiesti karskele noormehele mingit teenistust, mis võimaldaks äraelamise. Kirjad slt. „33/8893".

ÄRIMEHED, TOOSTURID!
Aus karske noormees soovib kohta vabrikusse, tööstusse, ärisse või lattu. Kirjad slt. „32/8892".

Juuksur
kutsetunnistusega soovib kohta ärisse. Kirjad slt. „10/8310".

Töökas korralik 17-aastane Saaremaa noormees palub teenistust. Palub tisleri juure, tunneb tööd, või lukusepa juure või kusagile kaubalattu. Kohaneb kõigega kiiresti. Teat. slt. „33/8933".

Noor gümnaasiumiharidusega riigiteenistuses töötanud preili
soovib kohta
kantseleisse, ärisse või panka. Teat. slt. „34/8934".

Noor sümpaatne proua palub
mingit teenistust
Varem töötanud tööstuses juhtival kohal, omab head tunnistused; tunneb majapidam., oskab käituda inimestega. Kirj. pal. slt. „29/8329".

Korteriotsimised

Intell. vanem härra vajab 1. dets. mööbl. sooja erasissekäiguga
tuba
hind kuni Kr. 20. Soovit. Kaarli-Jaani kiriku rajoonis. Pakk. slt. „13/8913".

Ajutist tuba
mõbleerit. ja hästi köetud, eraldi sissekäiguga, soovin üürida mõneks tunniks päevas. Pakk. slt. „27/8927".

Soliidne vaikne preili soovib erasissekäiguga mugavat
mõbl. tuba
soovitav kesklinna lähedale. Pakkum. slt. „37/8937".

Korteriotsijad!
Kuulutuse kaudu „PÄEVALEHES" on soovitud korter Teil varsti käes.

Korteripakkumised
TALLINNAS

Ära anda päikesp. hästi
mõbl. tuba
uues keskküttega majas, vann tarv. Koidula tän. 13—9.

2-toaline
korter
ära anda. Tarabella tän. 26—2, teateid saab kella 3—5 p. l.

Korter
— 2 tuba — ära anda. Pärnu mnt. 70—6, Tallinnas.

Kaks mööblita
tuba
ära anda, võib ka üksikult, vanni ja soovi korral köögi tarvitusega, kindlas ametis isikule. Tulla kella 1—6 Kentmani tän. 17—1.

Korter
— 2 tuba, vann, köök, keskküte, 60 kr. kuus. Jakobsoni tän. 45 krt. 10.

Kaasüüriliseks
võib tulla proua või preili Õuna tän. 7—3. Näha pühapäeval.

Toiduainete-
kauplus ühes viinaloaga kohe ära anda, kas kaubaga või ilma. Sakala tän. 36. Näha pühapäeval, 28 skp., kella 10 hommikul kuni kella 4 p. l.

Tuba
üksikule välja üürida ühes pliidi tarvitamisega. Küsida hoovimajast Keemia tän. 15—4.

Suur
mööblita tuba
üürile anda Uus tän. 23—1.

Korteripakkumised
NÕMMEL JA MUJAL

Suur tuba
vähese mööbl. või ilma, köögi ja veranda tarvitusega intellig. üürile anda. Rahumäe jaamast 3 min. tee, Kaevu tän. 14—1.

Nõmmel-Hiiul
üürile anda talvekorterid 3- ja 4-toaline. Metsa tän. 64.

Pääsküla suurem tuba ära anda, osalise mööbliga, üksikus omaette uues, männimetsas olevas majas, väikeses perekonnas. Korteris vesi. Soovitav üksikule, ametiskäijale daamile või härrale. Kuuüür ühes kütte ja elektriga Kr. 15. Kadaka pst. 15, Pääsküla jaamast 8—10 minuti tee.

Müüakse

Müüa
kaks maja
ühes kruntidega, Rapla alevikus Teateid saab Rapla võõrastemajast, telefon 30.

Müüa
meester, vähe tarvitatud ülikondi, palituid ja majapidamistarbeid. Näha kella 2 alates Tina tän. 3, kolmandas majas hoovil.

Meerohu-
madratseid
igas suurujes. Hinnad odawad. Wene t. 1, juletööstuse kauplus.

Poelett, puhvet, pesulaud ja muud
müüa
Pärnu mnt. 53.

Müüa
söögitoa puhvet ja lastemänguasju. Madara tän. 7—1.

Tapal 3 maja
odavasti müüa. Teateid saab Tallinn, Järve tän. 2—1.

Hea tugev veo-
hobune
soodsa hinnaga müüa. Graniidi tän. 27—3, tel. 410-12.

Maja
odavasti müüa Sonda alewikus, Karja tän. 5, omanik A. Võhma

Vanu aknaid
müüa. Müürivahe tän. 24, küsida majahoidjalt.

Saaremaa küttepuid
otse sadamast ostate veel esmaspäev-teisipäev m.-p. „Magda" pealt, Metsaäri Alf. Jakobson, puuhoov V. Ameerika 1-a.

Müüa eht
pärsia vaip
Loode tän. 4—12.

Provintsist tulnud filatelist müüb
õhupostmarkide kogu
suurel wiisil wõi üksikult. Näha Hotell „Europa", tuba 7, kella 11—1 ja 5—7 õhtul.

Vasalemma aedlinnas
väike maja
ühes 1200 r.-s. aiamaaga soodsatel tingimustel müüa. Kirjad slt. „6/8906".

1" kaselaudu
2 a. seisnud, 14 snt. r.-toll ja voodri- ja põrandalaudu 18 snt. r.-toll ühes kohaleveoga müüa. Kirj. slt. „17/8317".

Ostetakse

Ostetakse Friisitõugu või sama tõu tüübilisi noori täiesti terveid
lehmi,
piimatoodanguga mitte alla 4000 kg aastas. Teat. ühes andmetega saata Töömajja, Tallinnas, endine Kopli mõis.

Briljante, kuld-, hõbe-, antiikasju
ostab kõrge hinnaga
L. Krasnokutsky ja poeg
Kuninga tän. 6, telef. 431-59.

Soowin osta prunginud, töökorras
kirjutusmasina
üksküik kas kohwer- wõi büroomajin. Teat. firma ja hinnaga kuni 29. nov. kl. 12-ni slt. „27/8887".

Soovin osta 2—2½ tonn.
veoautot
Teat. Laagri tän. 4—2, telef. 465-83.

Soovin osta väikese
maja või talu
Teat. slt. „30/8330".

Puhtaid kirjuid kaltse ostab
Tall. Eesti Kirj.-Ühisuse ladu. Pikk tän. 2.

REKLAAMBÜROO MALM HARJU 30 TELEF. 44

Mitmesugus

Soliidne sümp. noor pre
tutvuks
meeleldi samasuguse üksik
na preiliga teatri-, kino-,
tuskaaslase leidmiseks, so
saksa keele oskus. Kirjad
kuni 6. dets. slt. „37/889

26-. haritud noormees
tutvuks
preili või prouaga. Foto
tav. Diskreetsus garantee
Kirjad slt. „19/8319".

Ärialal tegutsenud 27-a.
mees
tutvuks
jõukamate preilide või n
leskedega. Vastastikusel s
sel abielu. Kirjad slt.
8320".

Noormees palub kena
paatsi tütarlasi
teatrikaaslaseks.
Soovitaw lühemat
Teatada jlt. „3/7783".

Hea pianiino
üürile anda, välismaa
Teat. saab pühapäeval
4—5 Kesk-Liiva tän. 6—6

Pianiino
ennelõunatundideks välja
Lembitu än. 25—1. Järel
sida pärast kella 4

Avaldan suurim tänu
Tallinna NMKÜ vanem
Roomerele, kes lühikese
suutis oma autoasjandus
liiklemise teadmised edasi
kus oma senise kohaga
rahul olen. Lugupidamis
Julius Järl

Noormees
tutvuks
tütarlapsega, vanus 16—20
tat. Kirjad slt. „29/8889"

Kr. 2000
on kohe tarvis riide- ja
nahaärisse, on hea võ
kaasa töötada. Kirjad slt.
8894".

Tütarlaps!
Kui oled üksi, või on sul
siis tutvu samuti igavust
mehega. Kirj. slt. „38/89

Kadunu
25. novembril s. a. kadu
taskaevu tän. ümbruses
isikutunnistu
Jaan Muuga-Kirsna nimel
sat leidjat palun isikutun
viia Leiubüroosse.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse trükk